

REDE VAN DE GOUVERNEUR | 2010

AMBITIE

Philippe van Gelooven (°1969)

Specialiteit: architectuur-, bedrijfs- en reportagefotografie

Tentoonstellingen: 2002, Architecture in the EU-regio ,Iham Gallery, Antwerpen

2003, Contemporary Architecture in the EU-regio, Damascus en Aleppo (Syrië)

2003, Bridges ...between..., Mijngedouw, Winterslag

2007, Citygate in Red, Tour & Taxis, Brussel

2009, groepstentoonstelling 'Smile', Hasselt

Publicaties: Fotoboek 'Architectuur in Hasselt', 2006

Kranten en tijdschriften (o.a. ELLE wonen, Frame, Monitor, ...)

Fotowedstrijden: Coca-cola light 'Seduction'

Paradiso films 'Freaks'

PHILIPPE VAN GELOO- VEN

Net zoals in mijn eerste Rede wil ik opnieuw een beloftevol Limburgs fotograaf een plaats geven in deze Rede. Dit keer koos ik voor Philippe van Geeloven. Philippe is een architectuur- en reportagefotograaf. Hij werkt met gerenommeerde architecten in binnen – en buitenland en ontwikkelde tal van tentoonstellingen in evenzoveel steden. Zijn foto's werden reeds gepubliceerd in internationale tijdschriften, magazines en kunstboeken. Hij leek mij in mijn opzicht de meest ideale figuur om deze Rede te illustreren. Omdat ook hij iemand is die wil uitblinken, die zich wil onderscheiden, ... die perfectie nastreeft.

Want Philippe “trekt” niet zomaar foto's. Hij versnijdt een beeld letterlijk tot zijn eenvoud, verheft details tot nieuwe inzichten en geeft betekenis. Dit is uniek. Niet iedereen heeft de gave om in één beeld een heel verhaal te vertellen.

De architecten waarmee hij werkte zijn elk op hun manier lovend over zijn fotografische kunsten. Ik citeer hierna graag mensen als Alfredo Degregorio en Bart Lens:

“De foto's die Philippe maakt, treffen me telkens weer. In alle eenvoud weet hij de ziel van een project in één poëtisch beeld te vatten.” “Het is niet evident om een ervaring op beeld vast te leggen. Philippe heeft deze gave.”

Jos Ghijsen zwierf dagenlang door de Hasseltse binnenstad om een bepaalde foto in het écht terug te vinden. Het werd een ware calvarietocht die eindigde in de euforie van het moment van ontdekking. Jos Ghijsen: “een kunstfotograaf ziet meer dan wij” .

Het mooie van deze kunstfotografie is dat er ditmaal geen illusie gecreëerd wordt, maar wel degelijk gezocht wordt naar meerwaarde, naar hoe schoon en puur een beeld kan zijn.

Laat dit dan ook een voorbeeld zijn van de wijze waarop wij naar Limburg moeten kijken.

Vergroot enkele details. Sta stil bij de essentie en stel samen met mij vast: “Wij wonen toch in een mooie provincie die rijk is aan mogelijkheden”.

AMBITIE

Wat vooraf ging

Het Limburgplan is succesvol uitgevoerd en resulteerde in belangrijke resultaten inzake werk, de economische infrastructuur, innovatie, het hoger onderwijs en de zeer sterke deelname van Limburg in de kredieten voor sociale huisvesting. Meer dan 467 miljoen euro werd geïnvesteerd in een zestigtal projecten waarmee de sociaal-economische achterstand ten opzichte van de rest van Vlaanderen afgevlakt werd. Een aantal grote infrastructuurprojecten zoals de Noord-Zuidverbinding, Spartacus, de omleiding in Neerpelt en de afwerking van het Klaverblad in Lummen zal het totale geïnvesteerde bedrag op 670 miljoen euro brengen. Het Limburgplan is daarmee de afsluiter van een reeks reconversieplannen tussen het ogenblik van de mijnsluitingen in 1986 en vandaag.

Met trots mag de deputatie en de Vlaamse Regering terugkijken op een geslaagd reconversiebeleid.

De tewerkstelling, kennisinfrastructuur, woonvoorzieningen, het zorgaanbod en de ontsluiting van de regio zijn sterk toegenomen. Kortom er is zeer veel gedaan wat maakt dat de “achterstelling” van Limburg vandaag meer berust op een vals calimerogevoelen dan op realiteit. Maar desondanks blijft waakzaamheid geboden.

Het is voor Limburg nu tijd om zelfbewust keuzes te maken en de concurrentie aan te gaan. Limburg weet intussen wat het wil en zet in op de locatietroeven (www.locateinlimburg.be) en de dynamiek in de speerpuntsectoren zoals toerisme, logistiek, multimedia, fruit, de bouwsector en – zoals Ford Genk bewijst - de blijvende belangrijke sector van de automotive.

Voor de nabije toekomst zijn er potentieel zeer grote mogelijkheden in de nieuwe sectoren van Cleantech (energie - milieu), voeding, life sciences, de zorg-economie en de gaming- of multimedia- industrie.

Deze mogelijkheden samen met een pleidooi voor een “evenwichtige“ ontwikkeling van Limburg, zullen aan bod komen in het LIMBURGPLAN BIS dat ik – samen met de deputatie - tegen het einde van het jaar hoop te kunnen presenteren. Anders dan de Limburgovereenkomst die vooral focuste op extra middelen voor Limburg zal dit nieuwe plan stimulerende visies en prioritaire projecten aanreiken die vooral de bedoeling hebben om de reguliere Vlaamse, federale of Europese middelen aan te spreken en te bestemmen in Limburg. Wij moeten met andere woorden zeker krijgen waar wij recht op hebben.

Scharnierpunt

Het is vandaag bijna 2 jaar geleden dat de financiële wereld aan de rand van de afgrond stond. Door nooit geziene overheidsinterventies werd een totale instorting, zoals in de jaren '30, op het nippertje vermeden. Maar de zware recessie die volgde, zorgde voor groeiende overheidsschuld, talloze faillissementen en stijgende werkloosheidscijfers. Enkel de consumptie leek goed stand te houden. Intussen durft men spreken van een voorzichtig herstel. De economische crisis, voortvloeiend uit het debacle van de financiële wereld, die de mondiale economie sinds het najaar van 2008 in haar greep houdt, doet zich uiteraard ook voelen in Limburg. Vijf indicatoren die de economische activiteit van een regio vrijwel “op de voet” volgen, zijn o.a. de conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België, de tijdelijke werkloosheid, het aantal loontrekkenden, faillissementen en werkzoekenden. Aan de hand van deze indicatoren wordt een beeld geschetst van de impact van de crisis in Limburg. ⁽¹⁾

p-34

Op basis van de conjunctuurbarometer enerzijds en de dalende trend in de “tijdelijke werkloosheid” anderzijds, kan men stellen dat het aanhoudende sombere conjunctuurbeeld door de financiële en economische crisis, doorbroken is, wat de hoop wettigt dat de bodem van de recessie achter ons ligt. Maar de werkloosheidscijfers en het aantal faillissementen temperen ons enthousiasme enigszins. De economische situatie blijft onstabiel en de economische heropleving blijft broos en fragiel. Niemand kan voorspellen wat 2011 ons op economisch vlak zal brengen.

Daarnaast stelt de provinciale welzijnsmonitor in haar publicatie een aantal trends scherp die evenzeer onze aandacht verdienen en zeker niet mogen afgedaan worden als randverschijnselen. ⁽²⁾

p-41

- De jonge Limburgse bevolking veroudert.
- Limburgers hebben een lager inkomen dan Vlamingen.
- Een cumulatie van risicofactoren zorgt voor uitsluiting op de arbeidsmarkt.
- Er zijn te weinig sociale woningen om iedereen een betaalbare woning te garanderen.
- Limburgse jongeren stromen minder door naar het hoger onderwijs
- Eén op twaalf Limburgers heeft een onzeker bestaan.

De conclusie is duidelijk en de uitdaging blijft groot. We bevinden ons momenteel op een scharnierpunt. Ofwel kennen wij opnieuw groei en versterken wij ons economische weefsel ofwel worden wij weer een zwakke regio die hulp nodig heeft. De minder goede parameters, in bijna alle vergelijkingen doet Limburg het weer minder goed dan het Vlaams gemiddelde, laten ons eigenlijk geen keuze. Er rest ons dus nog veel werk en vooral we zullen het werk zelf moeten doen. Dus niet passief en afwachtend toekijken, maar actief de handen uit de mouwen steken. En wèl onmiddellijk! Want de wereld rondom ons staat niet stil. Terwijl hier naarstig nog naar antwoorden wordt gezocht op de crisis beginnen 2 miljard mensen voor het eerst hun plaats te vinden in de vrijemarkteconomie. Landen als China, India en Brazilië tekenden een groei op van bijna 10%.

Willen wij morgen niet wakker schrikken in een andere wereld dan moeten wij nu in actie schieten! Straks trekt de economie weer aan, maar dreigen wij de trein te missen. Hoe willen wij dan de welvaart verder garanderen?

Alles hier bij het oude laten is dus geen optie. Wilskracht tonen zal nodig zijn. Van onze zwaktes sterktes maken. Leren van de fouten en daaruit kracht putten om creatief antwoorden te formuleren.

Van sterk merk naar het beste merk!

Durven te ondernemen, ons onderscheiden van de anderen. Beter zijn en dus willen uitgroeien van een sterk merk naar het beste merk! Het beste onderwijs willen aanbieden met de beste (meest gemotiveerde) leerkrachten. De beste arbeidsorganisatie opzetten die hooggekwalificeerde arbeid garandeert en dus aantrekkelijk is voor investeerders. Zoeken naar de beste afstemming tussen onderwijs en bedrijfs wereld en investeren in onderzoek en ontwikkeling. Over de grenzen heen reiken naar de burens in Nederlands- Limburg, Noord-Brabant, Luik en Aken op zoek naar de beste vorm van samenwerking die groei en welvaart genereert. Zorgen dat wij een interessante regio worden waar men wil investeren. Zorgen dat onze mobiliteit en ontsluiting naadloos de perfectie evenaren en vanuit dat streven invulling geven aan de roep

om een cruciale bouwsteen te zijn in de logistieke ontwikkeling van de logistieke poort Limburg. Zorgen dat onze ligging ook mondiaal (h)erkend wordt als een troef.

Voor mij is het dan ook heel duidelijk. Limburg moet uitgroeien van een sterk merk naar het beste merk, het allerbeste merk. Met minder mogen en kunnen we niet tevreden zijn. Enkel op die manier kunnen we als provincie schitteren en ons onderscheiden. Wij mogen geen genoegen nemen met spelen op niveau van 1ste Provinciale, maar Champions League ambiëren. Als wij dat niveau niet halen dan spelen wij ten minste in Eerste Nationale.

Positief is alvast het dynamisme dat uitgaat van de Limburgse steden en gemeenten, van de provincie en de provinciale instellingen, van de Limburgse ondernemers en bedrijven en van de Limburgers zelf.

Dit is alvast een gegeven waar we ons mee onderscheiden. Deze dynamiek is de motor voor onze economie en die motor mag dan ook niet stilvallen.

Ambitie

Ons beleid moet dus rekening houden met een heel nieuw referentiekader. Hoe gaan wij de gevolgen van de economische en financiële crisis te lijf? Wat zijn de sleutels voor een economisch herstel? Waar onderscheiden wij ons van de anderen? Hoe wapenen wij ons tegen de opmars van de BRIC-landen en wat zetten wij zelf in? Biedt het klimaatdebat ons nieuwe kansen op groei? Hoe en op welke gebieden sterken wij onze onderzoeks – en ontwikkelingsinspanningen? Hoe zit het met ons onderwijs? Waar kan Europa ons steunen en biedt grensoverschrijdende samenwerking nieuwe mogelijkheden? Waar moeten wij synergieën zoeken, waar slaan wij bruggen? Hoe garanderen wij levenskwaliteit voor iedereen ook voor gezinnen in armoede? Hoe maken wij onze regio nog meer attractiever?

Het hoge woord is eruit: ambitie.

Wij moeten ambitieus zijn in onze doelen. Wij moeten durven keuzes maken en daarop excelleren. De beste willen zijn. Want winnaars en koplopers zijn alleen zij die de constante verandering aankunnen, zij die snel reageren en zij die nieuwe samenwerking tot stand brengen.

“Wie plat op de grond gaat liggen, zal nooit omvallen maar evenmin vooruitgang realiseren”

Niet alleen onze ligging vormt een opportuniteit voor een welvarend en aantrekkelijk Limburg maar ook onze bedrijven (industrie en kmo's) hogeschoolen, zorgcentra, onderzoekers, onderwijzers, kunstenaars, politici, ... allen Limburgers die de ambitie hebben om dagelijks de uitdaging aan te gaan met een wereld die steeds meer eisen stelt.

Daarom Ambitie!

Ambitie creëert jobs. De durf om te ondernemen, te exporteren, te creëren en te besturen vraagt immers lef en inzet. We kunnen trouwens de dynamiek uit het Limburgplan niet voortzetten als we geen talenten vormen, niet inzetten op die bedrijven die de producten van morgen zullen maken, of ondernemers die investeren in Europese en internationale productie –of distributienetwerken.

Kortom ambitie vormt ondernemerschap en schept banen en welvaart.

Ambitie heeft voor velen nog een negatief kantje. Ambitie staat haaks op nederigheid, op ten dienste staan, op bescheiden en hard werken. Ambitie is dus niet meteen het ding van de Limburger en Vlaming.

Toch hebben talentrijke mensen ambitie nodig om doorbraken te realiseren, topposities op te bouwen, leiderschap te ontwikkelen en te focussen op wat zij tot doel hebben.

Je onderscheiden koppelt ambitie aan talent, aan jeugd, aan uitdagingen. Het scheppen van een klimaat waarin onze topsporters, kunstenaars, onderzoekers echt “top” kunnen zijn is voor onze toekomst van beslissend belang.

Limburg profileert zich daarom als één grote experimenteeruimte: Labo Limburg. Geen enkele regio in Vlaanderen biedt zoveel ruimte om nieuwe ideeën uit te proberen en vernieuwende initiatieven op te starten. Omdat Limburg één regio is, waar iedereen aan hetzelfde zeel trekt, kan hier geëxperimenteerd worden en zijn we een testlabo voor vernieuwing, creativiteit en innovatie en dit over alle tegenstellingen heen. Want dit is het unieke van Limburg: hier is er een eenheid van structuren en zijn we één in denken en doen.

Daarom wil ik het in deze Rede hebben over het garanderen van onderwijskansen en het ontginnen van talenten, over de krachten die uitgaan van innovatie en internationalisatie, over de EMR en de relaties met Noord-Brabant. Over het vrijwaren van de biodiversiteit en de ambitie om tegen 2020 de eerste regio te zijn in Vlaanderen die CO₂-neutraal is. Over de groei en de potenties die verscholen liggen in de zorgeconomie. Over een solidaire warme samenleving die strijd voert tegen armoede en sociale uitsluitingen. Over een weldoordachte staatskundige structuur die efficiëntie koppelt aan werkbaarheid. Over een begin van topsportbeleid die naam waardig. Kortom over een Limburg dat zich positioneert als voorbeeldregio en haar krachten put uit haar eigen sterkte: namelijk de uitgesproken wil om niet bij de pakken te blijven zitten!

Limburg is nodig

Met de goedkeuring van het groenboek heeft de Vlaamse Regering een eerste belangrijke stap gezet naar een noodzakelijke interne staatshervorming. Bedoeling is een nieuwe bestuurlijke organisatie uit te bouwen die de overheid slagkrachtig en dus efficiënter maakt. Daar valt niets tegen in te brengen. Een efficiënte overheid is immers een ondernemende overheid en dus de motor voor de creatie van welvaart en welzijn en daar zijn ook wij voor. Eén van de knelpunten in het Vlaamse bestuurlijke landschap is de wildgroei van tussenstructuren op het intermediaire niveau. Dit geeft vooral problemen op vlak van democratische controle, transparantie en verkokering. Maar vooral zorgt deze “verrommeling” voor grote inefficiëntie en onduidelijkheid over wie nu precies voor wat bevoegd is. Hier komt de taakstelling van de provincies in het vizier. Het groenboek wil de provincies afslanken en terugdringen in een keurslijf van een “gesloten taakstelling”. Dit gaat echter - zeker wat Limburg betreft - voorbij aan de realiteit.

In Limburg de provincie afschaffen is ze morgen weer uitvinden. Want Limburg bekleedt – anders dan de andere provincies - een unieke positie in het bestuurlijke landschap. Limburg heeft geen grootsteden, geen haven, geen superuniversiteit, geen gerenommeerd cultuurhuis, ... Hier neemt de provincie Limburg, op tal van domeinen (cultuur, welzijn, jeugd, ...) een belangrijke, zoiets als enige, trekkersrol op.

Neem dit morgen weg en onze provincie verarmt.

Bovendien is het provinciebestuur opvallend aanwezig in het interbestuurlijke middenveld en participeert zij in een meerderheid van de bestaande interbestuurlijke samenwerkingsverbanden. Meer nog, stuurt en coördineert zij deze werkzaamheden, net om die verrommeling in het middenveld te vermijden. De socio-economische organen (POM, RESOC, SERR, ERSV- Limburg) hebben – in tegenstelling tot de andere provincies – voor een eenheidsstructuur op het niveau van de provincie geopteerd. Infrac is de Limburgse netbeheerder voor elektriciteit, aardgas, kabeltelevisie en riolering. Nuhma is de nutsholding van de Limburgse gemeenten en investeert in duurzaamheid, energie en innovatie. Beiden doen dit voor het geheel van de provincie. Limburg.net organiseert de afvalinzameling voor het volledige grondgebied. Het Limburgse steunpunt OCMW's (LSO) biedt voor heel de provincie de noodzakelijke coördinatie en afstemming. Toerisme Limburg, Steunpunt Duurzaam Bouwen, Listel, de platformwerking binnen cultuur, allen voorbeelden van de uniciteit van onze provincie. Allen voorbeelden van een heilzame schaal op het niveau van de provincie. Elke regioscreening zal dit uitwijzen.

Ook de positie van de provincie ten overstaan van de andere bestuursniveaus (in bijzonder de lokale besturen) is verschillend van de rest van Vlaanderen. Door het ontbreken van grote steden en/of sterke entiteiten fungeert de provincie als natuurlijke leider die het evenwicht tussen de regio's garandeert en die zelf over voldoende bestuurskracht beschikt. Door die aanvaarding

vanwege de lokale besturen enerzijds en door die sterke competentieopbouw van de provincie anderzijds heeft het provinciebestuur Limburg steeds – en ook vandaag nog – een trekkersrol en een hefboomfunctie op zich genomen. Voeg daar nog de emotionele component van de Limburgse identiteit bij die in onze provincie zeer sterk leeft - wat zich onder meer vertaalt in het zo ge-roemde Limburggevoel - dan wordt het heel moeilijk om de meerwaarde van dit bestuur te ontkennen.

Wij durven daarom pleiten voor een afwijkende benadering voor de provincie Limburg. Een benadering die erin bestaat dat er ernstig nagegaan wordt voor welke (vooral) persoonsgebonden aangelegenheden de Limburgse situatie aantoonbaar afwijkt van deze van de andere provincies. Als dat betekent dat er morgen een stadsgewest (of -regio) Limburg moet worden opgericht dan kunnen wij dit alleen maar steunen. Ik ben in elk geval overtuigd dat in dit debat alle actoren in het middenveld, alsook alle lokale besturen in Limburg vragende partij zijn om deze schaal te behouden. Het gaat niet om de structuren, wel om de bevoegdheden.

Onze provincie, onze Limburgers, onze instellingen en organisaties, onze lokale besturen, zij hebben allemaal nood aan een regionaal tussenniveau dat op een provinciale schaal georganiseerd wordt.

Tegelijk – en dat mag ook gezegd – zie ik een mogelijke “onderhandelde” afslanking – die gebaseerd is op efficiëntieredenen niet als een ondermijning, maar als een versterking van onze bestuurskracht. Het provinciebestuur heeft baat bij een duidelijker afgelijnd profiel: dat versterkt onze verantwoordelijkheid en onze herkenbaarheid, niet alleen ten aanzien van onze burgers, ondernemingen, verenigingen, maar ook en vooral ten aanzien van onze lokale besturen.

De onderzoeksopdracht die recent uitgeschreven werd en die tot doel heeft om onder meer te onderzoeken op welke domeinen en op welke wijze de lokale besturen kunnen samenwerken en hoe de integratie van OCMW en gemeentebesturen versterkt kan worden, moet uitwijzen in hoeverre de provincie ook in dit proces een ondersteunende en coördinerende rol kan spelen. Met deze ambitie is niets mis.

Limburg internationaal

We leven in een veranderende wereld. In een wereld waarin steeds internationaler gewerkt wordt. Internationalisering is dan ook geen keuze maar een verplichting. Ik pleit dan ook voor een open provincie die niet alleen met de naaste burens maar met de hele wereld wil samenwerken maar uiteraard onder voorwaarden. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. Dit vergt een door-gedreven en volgehouden inspanning.

Limburg, Europese voorbeeldregio in het hart van de euregio

Dit is geen holle slogan, maar onze uitdrukkelijke ambitie!

Met het Limburgcharter werd een eerste belangrijke opstap geformuleerd om te komen tot een gedragen profiel van een innovatiegedreven, slimme en duurzame Eurometropool die als voorbeeld kan staan voor Europa.

Het Limburgcharter is dan ook meer dan een opfrissing van het Limburggevoel en een verfrissend Limburgsymbool. Het is niet gebleven bij een ronkende intentieverklaring. Het vormt de solide basis voor tal van concrete projecten die de beide provinciebesturen samen trachten te realiseren op vlak van vervoer, technologie, ruimtelijke ordening, cultuur, toerisme, media, arbeidsmarkt, zorg en veiligheid.

EMR

Ook de Euregio Maas-Rijn is de voorbije twee jaar opgefrist: er werd een directeur aangesteld, er is een visiedocument opgesteld en de structuur werd aangepast. Nu ik zelf voorzitter ben, wil ik dat wij ons terug focussen op identiteitsvorming, inhoud en resultaten. De samenwerking binnen de Euregio Maas-Rijn is, zelfs na 35 jaar, geen vanzelfsprekendheid, maar een voortdurend work-in-progress. Onze absolute prioriteit moet uitgaan naar het wegwerken van praktische belemmeringen en de bijbehorende administratieve belemmeringen die de grensoverschrijdende mobiliteit van studenten, onderzoekers, consumenten, ondernemers, investeerders, zorgvragers en –verstrekkers belemmeren. Daarnaast moeten we samenwerken op die domeinen waar we als Euregio in Europees perspectief echt sterker van worden. Die opportuniteit is niet alleen beperkt tot grote projecten zoals de creatie van een top technologische regio, maar ook in kleinschaliger initiatieven op vlak van cultuur, sport, toerisme of zorg, die mikken op het verhogen van het netto euregionaal geluk, niet zozeer op de groei van het bruto euregionaal product.

Hoezeer ik ook belang hecht aan de Euregio Maas-Rijn, het mag voor ons evenmin een eindstation zijn. Het moet onze ambitie zijn om van Limburg een spin in een Europees web te maken, waar we zelfs op mondiaal vlak garen van kunnen spinnen. We moeten dus steeds nieuwe partners zoeken, niet alleen bij onze naaste burens, maar ook elders in Europa. Te beginnen bij onze naaste burens Luik, Aken en uiteraard bij de Nederlandse provincie Noord-Brabant.

Noord-Brabant

Samen met de Noord-Limburgse gemeenten moeten wij de grens oversteken naar Noord-Brabant en afstemming en samenwerking zoeken rond de gekende thema's zoals mobiliteit, economische – en gebiedsontwikkeling, toerisme, etc. De aanwezigheid van de technologische regio rond Eindhoven, de zo ge-

naamde “brainport”, maar evenzeer haar “airport”, bieden immers een gigantische opportuniteit om onze noordelijke grensregio uit te bouwen tot een dynamische contactzone met een hoge toegevoegde waarde als achterland van de havens van Antwerpen en Rotterdam. Dit vergt naast de opmaak van een globale ontwikkelingsvisie ook het opzetten van concrete acties om deze doorgroei te realiseren. Als provincie moeten wij er daarom alles aan doen om deze ontwikkeling te faciliteren. Als hoeksteen van dit proces is het laten vervagen van de grens en zorgen dat de mensen elkaar kunnen ontmoeten en ervaringen uitwisselen van het allergrootste belang. Dit vormt de basis om nadien vanuit een gedeelde gemeenschappelijkheid te werken aan stimulerende randvoorwaarden die een latere economische ontwikkeling vergemakkelijken.

Vorbij de (Chinese) muur

Alle regio's zijn vandaag actief in het aantrekken van nieuwe bedrijven en buitenlandse investeerders. Daar is natuurlijk een goede reden voor. Ze genereren economische groei, genereren directe en indirecte tewerkstelling, geven aansluiting op nieuwe buitenlandse netwerken, versterken de innovatiekracht, vernieuwen het economisch weefsel, ...

Ook Limburg heeft zich opnieuw ingeschreven in een actief acquisitiebeleid. Maar nu niet langer vanuit gespreide slagorde, maar gebaseerd op één strategische visie, één aanpak en een éénduidige regie. Tot vandaag houden diverse spelers zich bezig met acquisitie. Zij hebben hun eigen missie, taken, werkgebied en bijgevolg ook bestaansrecht. Gedeeltelijk overlappen deze organisaties elkaar. Coördinatie en afstemming ontbreekt. Daarenboven zijn ook sommige gemeentebesturen actief in het aantrekken van internationale vestigingen. Allemaal goed bedoelde initiatieven maar zelden bijdragend tot het versterken van onze regionale strategische positie. Daarom de keuze voor een verscherpte en vooral gezamenlijke aanpak.

Allereerst moet de internationale acquisitie terug erkend worden als een strategische beleidskeuze. Daarna moet vastgelegd worden op welke wijze men zal opereren. Het is duidelijk dat de grootste slagkracht ontstaat als men werkt met een eenduidige beeldvorming. Tot slot is het noodzakelijk dat er gezocht wordt naar een werkbare en strategische samenhang tussen alle betrokken partners en dat er gekozen wordt voor een sluitende regievoering. Al deze voorwaarden samen vervuld, vormen de essentiële onderdelen van een acquisitie- scenario dat succes garandeert.

Wel, Limburg staat vandaag aan de vooravond van zo een doorbraakscenario. Als morgen LRM, POM, AO, FIT en IWT samen met de provincie tot werkbare regie - afspraken kunnen komen i.v.m. processen, taken, middelen en verantwoordelijkheden binnen het economische acquisitiebeleid dan staat niets nog in de weg om ons – samen met de gemeentebesturen – aan de wereld te tonen. Onze succesvolle missie naar Shanghai kan hier zeker als voor-

beeld dienen. Hier werd door de eerder vermelde actoren een samenhangend en eenduidig beeld geschetst van een dynamisch, concurrentiekrachtig en uniek gelegen regio onder het thema: “Limburg, A bright space to do business, - to invest, - to innovate and - to live”.

Er is echter meer dan alleen maar China. Voorbij de Chinese muur wachten nog andere markten en investeerders. Limburg moet zich ook, al dan niet opnieuw, richten naar bijvoorbeeld landen als India en de Verenigde Staten. Maar waarom ook niet dichterbij huis? Naar Duitsland bijvoorbeeld, een economie die tweemaal sneller groeit dan het Europees gemiddelde.

Onderwijskansen voor Limburg

Recht op onderwijs – van topkwaliteit wil ik er graag aan toevoegen - is één van de tien sociale grondrechten. Onderwijs is een belangrijke maatschappelijke hefboom voor kinderen en jongeren. Wie het onderwijs succesvol doorloopt, ziet zijn kansen op een sterke maatschappelijke positie als volwassene immers flink stijgen. Een degelijk diploma is de sleutel tot welvaart en welzijn in het latere leven. Helaas is dat niet voor iedereen weggelegd. De onderwijskansen zijn ongelijk verdeeld en sociaal bepaald.

Ons onderwijs slaagt er niet in haar hefboomfunctie voor alle jongeren te vervullen. Heel wat onderzoek toont dat aan. Globaal haalt het Vlaamse onderwijs een hoog peil. Maar de kloof tussen de kop en de staart van het peloton is erg groot in Vlaanderen. Aan de staart van het peloton bengelen al te vaak sociaal kwetsbare groepen: allochtonen, jongeren van ouders zonder job, jongeren met laaggeschoolde ouders ... Deze groepen lopen meer schoolse achterstand op, glijden meer af in de loop van hun schoolloopbaan, verlaten het onderwijs vaker zonder diploma en stromen minder door naar het hoger onderwijs. Op die manier bestendigt het onderwijs in Vlaanderen de sociale ongelijkheid.

Sociale ongelijkheid

In Limburg is de situatie niet anders. Ook al zijn er niet zoveel cijfers voorhanden die de sociale ongelijkheid van onderwijskansen in Limburg kunnen staven, de beschikbare cijfers spreken wel boekdelen. Wie opgroeit in een sociaal kwetsbare thuissituatie, heeft veel minder kansen op een succesvolle schoolloopbaan dan wie van thuis uit alles mee heeft. Terwijl iedereen recht heeft op een goede schoolloopbaan en een degelijk diploma ...

Allochtone leerlingen ontwikkelen meer dan dubbel zoveel risicoschoolloopbanen als autochtone leerlingen. In het lager onderwijs ontwikkelt 52,1 % van de leerlingen met een nationaliteit van een lagelonenland een risico-

loopbaan. Bij de leerlingen met andere nationaliteiten gaat het slechts om 19,4 %. In het secundair onderwijs is het verschil tussen beide groepen nog groter: 55,6 % risicoloopbanen bij jongeren uit een laagelonenland, ten opzichte van 20,4 % bij andere nationaliteiten.

Verder stellen we de sociale ongelijkheid van onderwijskansen ook onrechtstreeks vast. Gemeenten waar er een hogere aanwezigheid van sociaal kwetsbare groepen is, hebben doorgaans ook meer leerlingen met risicoloopbanen in het basis- en secundair onderwijs, minder aso-leerlingen, meer bso-leerlingen en minder doorstromers naar het hoger onderwijs dan andere gemeenten. Vooral de vijf vroegere mijngemeenten en Leopoldsborg springen hier in het oog.

Zwakke doorstroom

Limburgse kinderen en jongeren in het lager en secundair onderwijs doen het, op basis van cijfers over risicoschoolloopbanen, niet minder goed dan hun Vlaamse leeftijdsgenoten. Ongeveer één op vijf leerlingen ontwikkelt een risicoloopbaan. Dat geldt zowel voor Limburgse als voor Vlaamse leerlingen.

De voorbije jaren waagden steeds meer Limburgse jongeren hun kans in het hoger onderwijs. Dat is een positieve evolutie. De kop van het Limburgs onderwijspeloton groeit dus. Toch haalt Limburg zijn achterstand ten opzichte van Vlaanderen niet in, omdat het percentage Vlaamse doorstromers naar het hoger onderwijs in dezelfde mate steeg. Limburg hinkt nog steeds een vijftal procentpunten achterop ten opzichte van Vlaanderen: 54,8 % van de Limburgse 18-jarigen stroomt door naar het hoger onderwijs, voor Vlaanderen is dat 59,7 %.

De lagere Limburgse deelname aan het hoger onderwijs is terug te brengen tot een lagere deelname aan academische bacheloropleidingen. Limburgse jongeren stromen wel evenveel door naar professionele bacheloropleidingen als Vlaamse jongeren. Anders gezegd, de democratisering van het onderwijs had de voorbije decennia voor Limburg blijkbaar wel een effect op de doorstroming naar professionele bacheloropleidingen (het vroegere hoger onderwijs van het korte type), maar minder op de deelname aan academische bacheloropleidingen (het vroegere universitair onderwijs).

Een verklaring voor de lagere doorstroming naar het hoger onderwijs ligt in het feit dat Limburgse jongeren uit het secundair onderwijs ondervertegenwoordigd zijn in het aso en oververtegenwoordigd zijn in het bso. Sommigen wijten dit aan een verschraling van het onderwijsaanbod in het Limburgse secundair onderwijs. Dat de deelname aan bepaalde onderwijsvormen samenhangt met het onderwijsaanbod in een bepaalde regio, spreekt

voor zich. In welke mate we daarom moeten spreken van een verschraving van het onderwijsaanbod, is echter moeilijk in te schatten. De cijfers wijzen wel op het afglijden van leerlingen in de loop van hun schoolloopbaan: veel leerlingen die het gewoon secundair onderwijs aanvatten in de A-stroom, glijden tijdens hun schoolloopbaan af naar het bso, met lagere doorstromingskansen naar het hoger onderwijs tot gevolg.

Een lagere doorstroming naar het hoger onderwijs resulteert vanzelfsprekend ook in minder hooggeschoolden onder de schoolverlaters. Uit cijfers van de VDAB blijkt dat 36,7 % van de Limburgse schoolverlaters een diploma hoger onderwijs heeft. Bij de Vlaamse schoolverlaters gaat het om 40,1 %, dat is beduidend meer.

Geen diploma

Limburg zit niet alleen met een te smalle kop van het onderwijspeloton. De staart van het Limburgse onderwijspeloton is te breed. Dat blijkt uit de VDAB-cijfers over schoolverlaters. Deze cijfers leren dat 15,4 % van de Limburgse schoolverlaters geen diploma secundair onderwijs heeft. Met het oog op kansen op de arbeidsmarkt en een sterke maatschappelijke positie is dit de meest kwetsbare groep. Ook wie een diploma secundair onderwijs in een aso-studierichting heeft en er niet in slaagt om met succes het hoger onderwijs te doorlopen, heeft niet zo'n beste kansen op de arbeidsmarkt.

Met 15,4 % schoolverlaters zonder diploma secundair onderwijs scoort Limburg weliswaar niet slechter dan Vlaanderen (15,1 %). Toch is het voor een samenleving die het recht op onderwijs als een sociaal grondrecht ziet, onaanvaardbaar dat meer dan één op zes jongvolwassenen het onderwijs verlaat zonder een diploma secundair onderwijs.

We evolueren naar een kennismaatschappij. In zo'n maatschappij is een diploma hoe langer hoe meer een basisvoorwaarde om aan de bak te komen. Een diploma secundair onderwijs volstaat in veel gevallen zelfs niet. Een kennismaatschappij schreeuwt om hooggeschoolden. In een kennissamenleving houdt het leren bovendien niet op bij het einde van de schoolloopbaan. We evolueren naar een samenleving van levenslang leren, waarin het eropaan komt voldoende competenties in huis te hebben om mee te kunnen draaien.

Kennismaatschappij

In een kennismaatschappij is de prestatiedruk erg groot. De lat ligt op veel vlakken hoog en alsmaar hoger, ook in het onderwijs. Vaak wordt nochtans gezegd dat het niveau in ons onderwijs achteruitgaat. Is dit geen schijn? Verwacht het onderwijs niet alsmaar meer van kinderen en jongeren? Als meer

en meer, vaak gegoede gezinnen genoodzaakt zijn betaalde studiebegeleiding in te huren voor hun kinderen, is dat dan geen teken aan de wand? Hoeft het dan te verbazen dat de onderwijslat voor sociaal kwetsbare en minder bemiddelde gezinnen te hoog ligt?

Voor kinderen en jongeren uit sociaal kwetsbare gezinnen komt het recht op onderwijs vaak in het gedrang. Op de koop toe worden deze kinderen en jongeren vaak met de vinger gewezen. Als zij niet meekunnen in het onderwijs, ligt dat aan tekorten bij henzelf of hun ouders: een gebrek aan motivatie, interesse, betrokkenheid, kennis, vaardigheden, attitudes ... Sociaal kwetsbare gezinnen worden op deze manier geculpabiliseerd.

In deze val mogen we niet trappen. Vanuit deze zienswijze staat het bevorderen van onderwijskansen immers gelijk met het wegwerken van de tekorten bij risicogroepen. Er wordt hier geen rekening gehouden met hun krachten en capaciteiten. Het aandeel van het onderwijs zelf in de sociale ongelijkheid van onderwijskansen blijft hier buiten schot.

Beleidsmaatregelen ter bevordering van onderwijskansen van sociaal kwetsbare groepen moeten vertrekken vanuit de eigenheid van deze groepen. Kinderen, jongeren en ouders worden best geappelleerd op hun eigen (draag)kracht, hun eigen sterkten, hun eigen probleemoplossend vermogen.

Wie de sociale ongelijkheid van onderwijskansen enkel toeschrijft aan de tekorten van sociaal kwetsbare groepen, gaat bovendien voorbij aan het structureel aandeel van de samenleving. Het maatschappelijke schuldmodel gaat ervan uit dat de samenleving zelf debet heeft aan kansenongelijkheid en voor bepaalde risicogroepen sociale uitsluiting produceert. Toegepast op het onderwijs: in het onderwijs zijn er structurele factoren en mechanismen werkzaam die sociale uitsluiting genereren. Hierdoor vallen bepaalde groepen uit de boot. Een beleid voor gelijke onderwijskansen moet dan ook sleutelen aan het onderwijs zelf: de kansenbelemmerende factoren reduceren en de kansenbevorderende factoren versterken. Alleen op die manier kan er structureel, in het onderwijs zelf, iets veranderen dat de onderwijskansen van sociaal kwetsbare groepen ten goede komt. De recente plannen van minister van Onderwijs, Pascal Smet, voor de hervorming van het secundair onderwijs zijn een goed voorbeeld van een poging tot een structurele aanpak van de problematiek van gelijke onderwijskansen.

Dubbele uitdaging

Limburg staat op onderwijsvlak voor een dubbele uitdaging. Aan de ene kant moet onze provincie meer jongvolwassenen via het hoger onderwijs klaarstomen voor een rol in de kennissamenleving. Aan de andere kant moet onze provincie er alles aan doen om te voorkomen dat er veel achterblijvers zijn

die het onderwijs zonder diploma verlaten. Met andere woorden: naar meer koplopers en minder achterblijvers in het Limburgse onderwijspeloton, daar is het om te doen.

Dit is geen eenvoudige uitdaging, want ze vergt inspanningen voor de kop en de staart van het Limburgse onderwijspeloton tegelijk. Toch zijn deze inspanningen nodig. Limburg kan zich immers geen duale samenleving – een samenleving waarin de kloof tussen sterken en zwakken groter wordt – veroorloven. Want iedereen heeft recht op een degelijke scholing en een rol van betekenis in de kennissamenleving.

Goed onderwijs is cruciaal. Limburg moet de ambitie hebben om het beste onderwijs aan te bieden zowel in de kleuterklas als aan de universiteit.

Meertaligheid

Iemand die meertalig is, kan zich vloeiend van meer dan één taal bedienen. In onze provincie houdt dit in dat alle Limburgers het Nederlands goed moeten kunnen beheersen en vervolgens ook best de taal van onze burens het Frans, Engels en Duits machtig zijn.

Ervoor zorgen dat alle Limburgers het Nederlands vlot en correct beheersen wordt een van de grootste uitdagingen voor de volgende jaren. Succes op school begint met taalkennis. Het vroegtijdig afbreken van een schooltraject en het ontbreken van een basisdiploma legt enerzijds een serieuze hypotheek op een professionele carrière, maar anderzijds werkt dit ook de groeiende ongelijkheid in de samenleving alsmaar meer in de hand. Taalachterstand bij allochtone jongeren is een van de voornaamste oorzaken van deze schoolachterstand. Ondanks alle inspanningen die op dat vlak reeds gebeuren, wordt het wegwerken van taalachterstand een cruciaal aandachtspunt, zeker met de demografische situatie van Limburg in het achterhoofd.

De beheersing van één taal volstaat niet meer. Wie vlot uit zijn woorden komt in een tweede, een derde en een vierde taal, beschikt zeker over een extra troeven op de arbeidsmarkt. Jongeren moeten daarom aangespoord worden om zo veel mogelijk talen te leren.

Naburttalen

In 2006 startte Limburg zijn “voorsprongsoffensief” met de ambitie om onze provincie samen met onze meest nabije Europese partners, zowel in Nederlands-Limburg als in Noord-Brabant en de regio rond Aken, Luik en Eupen verder uit te bouwen tot een duurzame innovatiegedreven Europese topregio. Een essentiële voorwaarde om te kunnen genieten van de voordelen

van deze euregio en om de strategische allianties met partners van over de grens te kunnen versterken, is een goede beheersing van de talen van onze burens, het Frans en het Duits noodzakelijk. Wanneer wij onze blik richten op onze directe partners over de grens, is immers niet het Engels de “lingua franca Limburgiae”, maar zijn het Frans en het Duits dé sleutels die ons makkelijker toegang verschaffen tot deze kansrijke grensregio rond het drielandpunt.

Het kunnen communiceren in het Frans en Duits is een groot voordeel, zowel voor onze leerlingen en studenten als voor Limburgse organisaties en bedrijven. Het vergroot studie- en tewerkstellingsmogelijkheden, ontsluit een nieuwe wereld van vrijetijds mogelijkheden, bevordert het denken vanuit een nieuw perspectief, verhoogt de creativiteit en maakt een eind aan culturele stereotypen. ⁽³⁾

p.44

Daarom moeten wij de unieke diversiteit die de Euregio Maas-Rijn kleurt dankzij de aanwezigheid van 3 talen en 5 culturen niet langer als een handicap beschouwen, maar als een strategische troef. De talen stoppen immers niet aan de grenzen van de Euregio Maas-Rijn, maar ze verbreden onze horizon naar een gebied met meer dan 80 miljoen Duitstaligen, meer dan 60 miljoen Franstaligen en meer dan 20 miljoen Nederlandstaligen. ⁽⁴⁾

p.46

Innovatie

In een wereld in beweging moeten bedrijven en instellingen zich kunnen aanpassen aan veranderende noden, moeten organisaties nieuwe kansen grijpen als deze zich aandienen. Wie een vooraanstaande rol wil blijven spelen, moet rekening houden met nieuwe evoluties op vlak van dienstverlening, producten, technologieën en markten. Daardoor zal innovatie een steeds belangrijkere rol gaan spelen in onze economie. De evolutie van nieuwe technieken en toepassingen zal nog sneller verlopen en bedrijven zullen nog meer verplicht zijn om zich hieraan aan te passen. De overheid kan hierin een positieve rol spelen door bedrijven aan te moedigen en door hen te ondersteunen bij hun innovatieplannen. Want enkel door te innoveren blijven wij bij de les. Ons economisch weefsel bij de tijd brengen noodzaakt vernieuwing brengen: en dan is het sleutelwoord innovatie.

Broeihaard van innovatie

Innovatie blijft in het beleidsdiscours vaak steken in theoretische begrippen. Men spreekt dan in algemene termen over nieuwe producten of diensten, nieuwe bedrijfsprocessen of modellen. De indruk wordt hiermee gewekt dat innovatie iets moeilijk is, iets ongrijpbaar. Niets is minder waar. Het belang van innovatie voor de hernieuwing van ons economisch weefsel is te fundamenteel en hoeft zich niet beperken tot high-tech bedrijven of grote multinationals

geruggensteund door immense O&O afdelingen. Ook kmo's en dienstbedrijven kunnen innovatief zijn zonder dat daarvoor meteen grote onderzoeksbudgetten moeten worden vrijgemaakt.

Als ik rond mij kijk dan zie ik zeer veel creativiteit. Er worden in onze provincie heel wat innovatieve dingen gerealiseerd. Bedrijven zoals E.S. Tooling en Cegeka in Hasselt, Fitflop in Tessenderlo, Atlantis in Sint Truiden, Hansen Transmissions in Lommel, Machiels Building Solutions en anderen danken hun succes aan hun ver doorgevoerd innovatiebeleid en de innovatieve concepten die ze uitgewerkt hebben. Elders vindt men in onze provincie kleine innovatie clusters of broeihaarden waar jonge en startende bedrijven elkaar vinden rond innovatie. Meestal gaat het wel over kleinschalige projecten die niet op korte termijn werk bieden aan duizenden mensen.

Maar vele kleintjes maken een grote. Het komt er dan op aan het ondernemersschap en de innovatie voldoende te stimuleren. In Limburg probeert de provincie een sturende rol te spelen. Daarvoor werken we samen met twee belangrijke partners, het Innovatiecentrum Limburg en de "Tech Transfer UHasselt."

Mix van kennis en economie

Innovatie ontstaat als twee belangrijke pijlers met elkaar verbonden worden. De ene pijler omvat een zo breed mogelijk aanbod van kennispotentieel, vaak in de vorm van universiteiten, hogescholen of onderzoeksinstituten. De andere pijler is het bedrijfsleven waar de bereidheid tot onderzoeken en innoveren ontstaat.

Naast de samenwerking met Innovatiecentrum en Tech Transfer focussen we op innovatieondersteuning voor de Limburgse speerpunten (onder andere Life Sciences met BIOMED en Clean Tech met de incubator in Houthalen, ...)

Limburg moet mee een klimaat creëren waarin bedrijven, universiteit en hogescholen intens samenwerken zodat wederzijdse ideeën de kans krijgen om effectief door te groeien tot commercialiseerbare producten of diensten. De lange termijn doelstelling is een bijdrage te leveren voor de economische exploitatie van Limburgse kennis en voor de vernieuwing (transitie) van de regionale economie. Hiervoor moet men niet alleen acties opzetten, maar moeten er ook een optimale interactie ontstaan tussen overheden, Innovatiecentrum, LRM en intermediaire organisaties. Zo creëren wij morgen een perfect systeem dat economische innovatie en ontwikkeling stimuleert."

Natuur en milieu: de kracht van Limburg

De provincie Limburg is de groene long van Vlaanderen en ook in Europees verband laat de Limburgse natuur zich onderscheiden. Heel wat zeldzame planten en diersoorten komen enkel nog in Limburg voor. Het moet onze ambitie zijn om deze rijke biodiversiteit ook in de toekomst intact te houden.

Daarnaast wil Limburg het engagement hard maken om in 2020, in tien jaar tijd, een CO²-neutrale provincie te zijn. De kracht van Limburg zit verankerd in onze natuur en ons milieu.

Biodiversiteit van levensbelang

Je zou de wereld kunnen zien als een grote machine. Een machine die perfect werk aflevert. Een machine waarvan de onderdelen bestaan uit soorten planten en dieren. Voldoende om oneindig voort te bestaan. Maar onze machine die we aarde noemen begint warm te lopen, ze sputtert. De onderdelen van onze machine die we soorten noemen, breken af en vallen uit de machine, ... en we kunnen niet meer naar de onderdelenwinkel om vervangstukken te kopen: de onderdelen zijn uitgestorven. Hoe lang kan een heetlopende machine werken met ontbrekende stukken?

Wat weinig mensen weten is dat het uitsterven van planten- en diersoorten een niet te onderschatten “economische” impact heeft. De cijfers werden verkregen op basis van “The Economics of Ecosystems and Biodiversity” (TEEB), een studie uitgevoerd door ecologen én economen. Zo wordt gesteld dat in Europa de welvaart jaarlijks afneemt met 50 miljard euro, dit is 1 % van het bbp. Met een ongewijzigd beleid zou dit tegen 2050 oplopen tot 14 biljoen euro of 7 % van het bbp.

Weet u nog waar u was op 21 augustus 2010? We hebben toen een trieste mijlpaal bereikt: nl. alle natuurlijke rijkdommen die de aarde ons voor 2010 ter beschikking had gesteld, waren op die dag reeds opgebruikt. Deze “Earth Overshoot Day” wordt jaarlijks berekend door de Global Footprint Network en bepaalt de dag dat alle grondstoffen zijn opgebruikt die de aarde op één jaar tijd produceert. Op acht maanden tijd hebben we verbruikt wat de aarde ons voor een heel jaar levert, van CO₂-opslag over grondstoffen tot voedingsmiddelen. Sinds 21 augustus zijn we dus uit de reserves van de aarde aan het putten. Een opvallende trend: vorig jaar viel deze dag op 25 september, een maand later dan in 2010.

2010, Internationaal jaar van de biodiversiteit

Wat is de waarde van een Limburgse das of van een boomkikker of van een bij? De vraag stellen is ze zelf beantwoorden. Ze zijn zo mooi dat je er een boek kan over schrijven. Dan denk je aan de schoonheid, kleurenpracht of

het gezang van deze dieren en planten. Dan wil je ze beschermen en bewaren omdat ze zo mooi zijn en omdat ze zo belangrijk zijn als iconen van de Limburgse natuur.

Dan denk je niet aan geld. Maar de waarde van een soort wordt, hoe we het ook draaien of keren, door de mens bepaald. “Value is in the eye of the beholder”! Het is dus aan ons om verantwoordelijkheid te nemen. ⁽⁵⁾

p.46

Want het gaat niet goed met onze natuur! Daarom werd 2010 door Ban Ki Moon, secretaris-generaal van de Verenigde Naties, uitgeroepen tot het internationale jaar van de biodiversiteit. Sinds het begin van 2010 worden er overal ter wereld initiatieven genomen om aandacht te vragen voor de natuur. Ook in de provincie Limburg! Limburger en wereldburger, weet je nog ... Tal van initiatieven worden genomen door Natuurpunt, Limburgs Landschap, de provincie Limburg, het Agentschap voor Natuur en Bos, de regionale landschappen, ... De apotheose vindt momenteel (4 tot 29 oktober) plaats in Nagoya, Japan. Daar zullen de regeringsleiders, samen met de ngo's op de COP 10 van de Convention on Biological Diversity (CBD) o.a. een strategie plannen hoe en tegen wanneer de achteruitgang van onze natuur kan worden stopgezet. België zal daarin een heel belangrijke rol vervullen. Want België is momenteel voorzitter van de Europese Unie en zal dus het woord voeren namens Europa. Een unieke kans om ook uit te pakken met de Limburgse voorbeelden!

De economie van de ecologie

Eén van de resultaten van het onderzoek naar de gevolgen van de klimaatverandering toont aan dat de wereld een enorm economisch verlies zal leiden bij een ongewijzigd beleid.

Sinds kort kunnen we ook de economische waarde berekenen van natuur en ecosystemen. Het TEEB-rapport – “The Economics of Ecosystems and Biodiversity” – is nu al een standaard en leidraad. Het komt er op neer dat onze natuur en ecosystemen veel meer waarde hebben dan algemeen wordt aangenomen: want onze natuur zorgt voor zuiver water, propere lucht, gezonde vispopulaties, enz. Deze internationale studie – met daarin opgenomen ook Limburgs onderzoek zoals het Nationaal Park Hoge Kempen en de Melsterbeek – tonen aan dat indien we onze natuur en ecosystemen vernietigen, we eigenlijk onszelf vernietigen...

“There’s no business to be done on a dead planet”. Daarom: durf de natuur en de ecosystemen in Limburg als een echte kans zien en – naast de intrinsieke waarde als basis – haar economische waarde te berekenen. Een TEEB-rapport voor Limburg. We zullen hierin vaststellen dat Limburg een groot voordeel heeft ten opzichte van de rest van Vlaanderen. Limburg is altijd al dé

provincie geweest die aantoont dat economie wel degelijk met ecologie te verzoenen valt.

De proef op de som

De provincie Limburg is de groene long van Vlaanderen en ook in Europees verband laat de Limburgse natuur in Limburg zich onderscheiden. Samen met de natuur- en milieuorganisaties liet de provincie Limburg zich meermaals opmerken door haar natuur- en landschapsbeleid en leverde ze mee het bewijs dat natuurbehoud werkt! Investeren in natuur loont. Dit wordt door Europa opgemerkt!

Maar ook het groene Limburg blijft niet verstoken van problemen. We stellen vast dat kwetsbare soorten planten en dieren in Limburg achteruitgaan en dat de open ruimte – natuur en landbouwgebieden – nog steeds onder druk staat: zowel in kwaliteit als in kwantiteit.

De provincie Limburg staat dus voor een gigantische uitdaging voor de toekomst: zal de provincie evolueren naar een groene regio?

Een groene provincie, waar de open ruimte kwaliteitsvol wordt ingevuld en waar volop gekozen wordt voor duurzame ontwikkeling. Een groene provincie die investeert in natuur en landschap, waar biodiversiteit en milieukwaliteit de lakmoesproef zijn voor ontwikkeling. Een groene provincie die naast een Nationaal Park ook de ambitie heeft om werelderfgoed te hebben. Een groene provincie die haar concurrentieel (competitief)voordeel voluit benut. Een groene regio waar het goed om te wonen is, waar het goed om te werken is en waar men gericht (clean & green) wil investeren en waar men uiteraard graag op vakantie wil komen.

Daarom moet Limburg voluit kiezen voor een “groene provincie Limburg”, een “bio-divers” Limburg, met een kwaliteitsvolle open ruimte en kwaliteitsvolle steden en dorpen.

CO₂-neutraal

De provincie Limburg zorgde in 2008 voor een primeur door als eerste Belgische provincie te verklaren CO₂-neutraal te willen worden en wel tegen 2020. Vooral dat laatste deed hier en daar de wenkbrauwen fronsen. Het duurde trouwens nog tot een flink eind in 2010 voor de implicaties van deze ambitieuze doelstelling enigszins betrouwbaar in beeld konden worden gebracht. Dat beeld is confronterend in veel opzichten.

Als eerste Vlaamse provincie heeft de provincie Limburg haar CO₂-voetafdruk laten meten. Uit deze metingen, gebaseerd op de meest recente gegevens

uit 2008, blijkt dat elke Limburger staat voor een uitstoot van 11,1 ton CO₂ per jaar. Andere provincies hebben deze meting nog niet uitgevoerd zodat de Limburgse cijfers enkel te vergelijken zijn met de Vlaamse waarden. Met 14,1 ton per jaar zit de gemiddelde Vlaming 3 ton boven het Limburgs gemiddelde. Toch moeten deze resultaten ons niet te euforisch stemmen. Het zal een gigantische opdracht blijven om in 2020 de CO₂-neutraliteit te behalen

De provincie Limburg beseft dat die kwalitatieve invulling van welvaart een noodzakelijke stap is in de richting van een in alle opzichten duurzaam economisch systeem, een systeem dat ten dienste staat van de hele bevolking en respect heeft voor de leefomgeving.

Momenteel loopt in opdracht van de provincie Limburg een wetenschappelijke studie die een solide onderbouw moet geven aan het provinciale klimaatbeleid. Naast een goede werkdefinitie van wat CO₂-neutraliteit inhoudt op het niveau van een provincie en het aanreiken van een methodiek voor het bepalen van een lokale CO₂-balans, worden in de studie enkele transitie-scenario's voorgerekend. Deze scenario's geven een beeld van mogelijke af te leggen paden tussen nu en 2020 om te komen tot CO₂-neutraliteit. Om maatschappelijke afwegingen mogelijk te maken, zal van elk van deze scenario's de impact worden berekend op de welvaart, zowel volgens de klassieke methode (provinciaal aandeel in het bbp) als volgens een meer kwalitatieve welvaartsmeter. In dit geval zal worden gewerkt met een vereenvoudigde versie van de Index for Sustainable Economic Welfare (ISEW). Deze internationaal al frequent gebruikte welvaartsmeter neemt ook indicatoren als vrijetijdsbesteding, gezondheid, luchtkwaliteit en milieukapitaal mee in rekening. Limburg wordt daarmee de eerste regio die via de ISEW bepaalde positieve ontwikkelingen op het vlak van welbevinden zichtbaar maakt, zaken waar het bbp aan voorbijgaat.

De studie zal besluiten met een reeks van aanbevelingen die tot een CO₂-neutrale toestand kunnen leiden. Vast staat dat deze aanbevelingen een bijdrage van elke Limburger vereisen en dat de aanbevelingen zullen aanzetten tot de nodige veranderingen in onze maatschappelijke systemen. Als we die maatschappelijke systemen daadwerkelijk willen veranderen, zullen we ruimte moeten creëren voor experimenten.

Uiteraard zullen er experimenten zijn die falen, maar ook die slagen. Zo zijn alle belangrijke uitvindingen ontstaan en de meerwaarde die zij nu creëren is enorm veel groter dan de kosten van de mislukkingen. Ook is reeds becijferd dat de kosten van het nietsdoen zwaarder uitvallen dan die van een doorgedreven klimaatbeleid.

Voor politici op alle niveaus vergt dit moed en visie, want de meerwaarden zullen mogelijk pas zichtbaar worden op termijnen die hun legislatuur overschrijden. Van de bevolking vergt dit vertrouwen in en krediet voor een bestuur dat zich duidelijk engageert voor langetermijndoelstellingen en er ook consequent naar handelt. Laat ons samen die teerling werpen.

Een klimaatplan: allemaal CO₂-neutraal tegen 2020. De ambitie is groot en dat hoort zo. Wat goed is mag ook gezegd worden. Waarom geen kampioen worden? Als er één plaats is in Vlaanderen waar snel goede oplossingen kunnen gevonden worden, dan is het in Limburg. Maar het zal een lange en moeizame tocht worden.

Vergroenen

De juiste koppelingen zijn wel noodzakelijk. Kan Limburg zich “klimaat-neutraal” nog wel ontwikkelen? Absoluut! Dat vraagt verantwoordelijkheidszin en doorzettingsvermogen. Obama’s oproep om de “economie te vergroenen” (greening the economy) kan ook in Limburg vruchten afwerpen. Er is nog zoveel te doen. Het vergroenen van de economie hoeft echt geen nadeel te zijn: het is net het omgekeerde.

Bedrijven die op termijn geen duurzaam beleid voeren – zowel naar klimaat als biodiversiteit – zullen zichzelf uit de markt zetten. Limburg kan hierin leiderschap tonen en de leiding nemen in Vlaanderen om bedrijven die een properere technologie (willen) ontwikkelen – de zogenaamde Clean Technologies – te begeleiden en ondersteunen.

Allemaal CO₂-neutraal. Durf dit initiatief volop voortzetten en start met het vergroenen van de Limburgse economie. Wij moeten echt de ambitie hebben om de eerste CO₂-neutrale provincie te worden in het land. Het zal – als het lukt – ons een belangrijke voorsprong geven en een onderscheidend imago.

Go for gold

Mensen die het meeste succes realiseren hebben, ondanks alle verschillen in afkomst, leeftijd en karakter, één duidelijk gemeenschappelijk patroon. Ze zijn strijdvaardig, – optimistisch, ambitieus, extreem doelgericht en hebben een krachtig mentaal beeld van waarheen ze willen en hoe ze daar willen komen.

Het unieke mentale en lichamelijke potentieel dat ze in zich verenigen komt helemaal tot topprestaties wanneer ze door training en begeleiding in een optimale prestatietoestand worden gebracht.

Op dit laatste punt treden een aantal technieken en kenmerken op de voorgrond die bij alle topsporters kunnen waargenomen worden.

Een topscorer zoals Jelle Vossen blaakt steeds van zelfvertrouwen. Wanneer hij in topvorm verkeert is faalangst hem volledig vreemd.

Tia Hellebaut kan ontzettend opgaan in zichzelf en alle verstorende slechte externe of interne stimuli weren waardoor ze in competitie steeds tot betere prestaties komt dan op training .

Focus nemen en het gevoel van controle te hebben zijn kenmerken die alle toppers gemeen hebben.

Zij komen met andere woorden tot topprestaties door een optimale mentale flow waarbij ze de geest inschakelen om het talent dat ze hebben tot topprestaties te brengen.

Zoals Kim Clijsters dromen ze en laten die dromen uitkomen, stellen doelen en gaan er gericht op af. Zij voelen dat succes bij hun hoort en vinden dat dit vanzelfsprekend is.

Succes kan niet zonder (top)-talent. Topsporters kunnen echter maar tot topprestaties komen met de juiste fysische en psychische omkadering.

Topsporters kunnen echter maar tot topprestaties komen met de juiste fysische en psychische omkadering. Met de beste technische – en medische begeleiding. Met een gecoördineerde – en vooral wervende beleidsaanpak. Hierin willen wij in Limburg investeren. Een ambitieuze uitdaging onder de naam “Go for Gold”.

“Go for Gold” wil de ambities van de Limburgse jonge sporters aanscherpen en hen overtuigen om er volledig voor te gaan.

“Go for Gold” wil Limburgse jongeren de kans bieden om hun topsportambities te realiseren. Jonge Limburgse sporttalenten groeien op die manier uit tot nieuwe rolmodellen waar de volgende generatie naar opkijkt en zich aan spiegelt.

Het is de bedoeling om – mogelijk met behulp van Limburg Sterk Merk – een programma op te zetten dat jong toptalent in Limburg stimuleert en begeleidt.

Sporters uit alle sportdisciplines, in ploegverband of individueel worden ondersteund in zover zij in hun discipline aan de top staan of hiervoor het potentieel hebben.

Hiertoe zullen al onze sportinstanties, al de beschikbare sportinfrastructuur, onze sportbegeleiding en -coaches (medisch, technisch, psychisch, fysisch, ...), maar even goed onze (sport)beleidsmakers op een gerichte manier moeten

samenwerken en gezamenlijke doelen uitzetten. Limburg moet alles in het werk stellen om een topsportprovincie te worden.

Het wordt een gigantische uitdaging om straks al onze jeugdtalenten mee te voeren naar de top. Het podium moet te klein zijn.

Zorgeconomie, een economisch antwoord op een maatschappelijke uitdaging

Limburg staat voor een grote maatschappelijke uitdaging. Een jonge provincie die snel verouderd. De groep hoogbejaarden neemt toe en wordt steeds diverser. Enerzijds de diversiteit op gebied van allochtone afkomst, maar ook het niveau van inkomen, opleiding, gezinssituatie en de verschillende facetten binnen de gezondheidstoestand, maken dat we moeten beseffen dat dé groep van ouderen niet meer bestaat.

Maatwerk binnen de zorg is hier aangewezen.

Een beleid hierop afstemmen is dan ook een belangrijke uitdaging. Diverse zorg aanbieden aan een diverse doelgroep, zal een volwaardig beroep moeten doen op het talent dat beschikbaar is in de regio.

Ook daar moeten we beseffen dat veroudering binnen de werknemers in de zorgberoepen sterk toeneemt. 1 op 4 werknemers van de 43 720 tewerkgesteld als werknemer in de zorgeconomie, is 45-plus. De komende jaren zullen deze werknemers moeten vervangen worden op de arbeidsmarkt. Dit samen met de groeiende vraag naar zorg van alle Limburgers, levert een tewerkstellingspotentieel voor de komende 10 jaar van ettelijke duizenden werknemers.

De werking van het platform “Zorglandschap Limburg”, moet een stuwende kracht zijn om samen met alle stakeholders (kenniscentra, generatieonderwijs, zorgorganisaties, bedrijven en dienstverleners), te komen tot innovaties en de aandacht voor talent, om zo een antwoord te bieden op de uitdagingen voor de zorg in Limburg passend binnen het beleid van Flanders Care. Als wij in Vlaanderen en ver daarbuiten een topregio willen zijn waar het goed is om te leven en dus de verzorgingsgraad optimaal is, dan moeten wij voluit inzetten op de uitbouw van de zorgeconomie.

Dossiers als Bioville, Hospilim, Kefor, innovatieve woonzorgcentra, ... mogelijk gemaakt met LSM- middelen, bieden een meerwaarde op gebied van “cure and care” voor de inwoners in de regio en plaatsen Limburg zowel in Vlaanderen als in Europa op de kaart.

Met de zorg economie in Limburg richten we ons naar alle activiteiten die naast de zorgsector zelf, (met name ziekenhuizen, woonzorgcentra, thuiszorg, gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, eerstelijnszorg, ...) vanuit de andere sectoren worden uitgevoerd of geïnitieerd ten dienste van de zorg, met name: de toeleverende industrie (medische technologie, laboratoria, gezonde voeding, farma, life sciences, ...) de zakelijke dienstverlening (ICT, verzekeringen, domotica, architectuur, onderhoud, vastgoed, toerisme, sport, ...) de wetenschap (R&D met link naar industrie) kennisinstellingen (hrm-dienstverleningen, competentiecentra, kenniscentra, generatieonderwijs, volwassenenonderwijs).

Dit moet voldoende overkoepelende initiatieven tot stand brengen met focus op de behoefte aan zorg voor de klant/patient, de zorgverlener en zijn omgeving.

Om de werking van “Zorglandschap Limburg” een extra dimensie te geven, zal POM een Interreg-project indienen om samen met andere Europese partners, dit innovatieplatform goed uit te bouwen op Europees niveau en te doen functioneren en zo tot maatschappelijk aanvaarde innovaties te komen voor de klant/patient, de zorgverlener en de omgeving.

Dit moet leiden tot producten en diensten die zowel economisch als maatschappelijk een grote meerwaarde hebben en zo van Limburg een economische aantrekkingskracht geven om te wonen en te leven in een zorgvriendelijke omgeving. Een goed voorbeeld hebben we in Groningen gevonden, waar het Zorg Innovatie Forum (ZIF) is uitgegroeid tot een marktplaats voor alle stakeholders binnen de regio en initiatieven werden tot stand gebracht die enerzijds inspelen op de zorgbehoefte van de inwoners, maar daarnaast ook heel wat tewerkstelling en economisch rendabele initiatieven hebben tot stand gebracht. Samenwerken is – en dat wordt hier overduidelijk bewezen - de motor zijn voor de economische dimensie van een maatschappelijke uitdaging.

Naast het economische belang van dit “zorglandschap Limburg” - platform, kunnen goede voorbeelden van zorgverlening eveneens naar de gebruiker en zijn omgeving toe, aanzetten tot sociaal spieken naar zorgoplossingen. Communiceren over mogelijke oplossingen in bepaalde zorgvragen, kan helpen om maatwerk te vinden bij de zorgbehoevende. We constateren dat ondanks talloze inspanningen en geschreven communicatie en veel contactpersonen bij diverse instanties, toch niet altijd de zorg bij de zorgbehoevende terecht komt. Het doorbreken van dit matteuseffect moeten we voor Limburg realiseren.

Met werkgoesting in de zorg, worden projecten als proactieve begeleiding van instroom en doorstroom en retentie binnen zorgorganisaties vanuit diverse ondersteunende organisaties omkaderd en verder verfijnd. De rol en

de middelen ter beschikking voor de zorg in Limburg van Vivo, Infopunt zorg, VDAB, ervaringsfonds ... krijgen hier een verhoogd effect door samen onder coördinatie van POM, naar maatwerkoplossingen te zoeken voor het talent binnen de zorgorganisaties wat resulteert in voldoende gemotiveerde en inzetbare werknemers in de zorgberoepen van nu en in de toekomst. Dit is eveneens een aantrekkingskracht voor de instroom in zorgopleidingen voor toekomstige medewerkers in de zorgeconomie.

De aanpak via het platform van het Zorglandschap Limburg, moet een oplossing bieden aan kleine en middelgrote zorgorganisaties om toch gebruik te kunnen maken van de nodige professionele omkadering. Op deze manier creëren we schaalvergroting en bieden we meer kansen en mogelijkheden om gebruik te maken van diverse subsidiekanalen voor professionele ondersteuning op gebied van human resources, de basis voor tevreden werknemers in de zorg.

Maar talentontwikkeling vraagt goede trajecten van levenslang leren en inspelen op competentieontwikkelingen van de toekomst. Omdat in een grensregio als Belgisch-Limburg jobmobiliteit zeer groot is, kunnen we talentontwikkeling samen met partners over de grens realiseren. Inspelen met het EMR-dossier op de Bolognaverklaring en zo een antwoord bieden op erkenning van levenslang leren en competentieverzilvingen en dit los van de plaats van de opleiding, maar gebaseerd op Europees gestoelde erkenning, daar moeten wij voor gaan.

Limburg moet, vanuit een internationale ambitie, zich positioneren als een belangrijke bouwsteen in de uitbouw van de Vlaamse kennisregio voor zorgeconomie.

Uit de armoede

Wereldwijd zijn meer dan 1 miljard mensen extreem arm. In België is 1 inwoner op 7 arm. Tussen het begrip “arm” van de eerste zin en het begrip “arm” in de tweede zin ligt een wereld van verschil. De extreme armoede op wereldvlak gaat over geen eten hebben, niet naar school kunnen gaan, geen drinkbaar water hebben, geen toegang tot de gezondheidszorg hebben. Dat zijn zaken die dankzij ons sociaal model (bijna) niemand in België moet ontberen.

Ons sociaal model kost veel belastinggeld, maar we krijgen er ook een samenleving voor terug waarin basisvoorzieningen gegarandeerd zijn.

Dat betekent niet dat armoede in België niet meer bestaat! Armoede is een relatief begrip en staat altijd in rechtstreekse verhouding tot de levensstandaard in een land. Overleven alleen is niet genoeg. Een mens moet ook volwaar-

dig aan de samenleving kunnen participeren en al zijn capaciteiten kunnen ontplooiën. Mensen in armoede voelen zich buitengesloten uit de samenleving: ze kunnen geen “normaal” leven leiden. Normaal betekent hier “een leven leiden waarmee ze aansluiting vinden bij de rest van de samenleving”.

We spreken veel van gelijke kansen, maar in de praktijk blijkt sociale afkomst nog steeds dé determinerende factor. Zo blijven er systematische verschillen opduiken in de resultaten die mensen halen uit het onderwijs, de arbeidsmarkt en ons gezondheidssysteem. Het gaat om systematische verschillen in resultaat die terug te leiden zijn tot sociale determinanten. Ja, zelfs de levensverwachting is sociaal ingekleurd!

Die verschillen kunnen niet herleid worden tot verschillen in levensstijl of verkeerde individuele keuzes in het leven; ze hangen samen met de sociale positie die men bekleedt en zijn daarom onrechtvaardig.

We hebben lang gedacht dat economische groei de armoede uit de wereld zou verdrijven! Die economische groei maakt die belofte ook tot op zekere hoogte waar. Maar eens een land een bepaald welvaartsniveau heeft bereikt, is er geen enkel verband meer te bespeuren tussen die economische groei en de gezondheid en de levensverwachting in een land. Geld alleen maakt niet gelukkig, zegt de volksmond. De vrije markt is niet het tovermiddel om armoede uit de wereld te bannen.

Onze uitkeringen zijn te laag om mensen in de gelegenheid te stellen volwaardig aan de samenleving deel te nemen, leert een onderzoek van de Hogeschool der Kempen dat ondertussen heel wat weerklank kreeg onder de noemer “de budgetstandaard”. Die uitspraak is gebaseerd op een nauwkeurige studie over wat mensen minimaal nodig hebben om een menswaardig bestaan te leiden. Te lage uitkeringen vormen een rem op de maatschappelijke integratie. Mensen in armoede hebben aantoonbaar te weinig financiële middelen om de rollen die de samenleving van hen verwacht, te vervullen. De studie wijdt speciale aandacht aan de noden van kinderen. Opdat kinderen hun kindertijd kunnen doormaken in liefde, vriendschap en veiligheid, nieuwe ervaringen kunnen opdoen, erkend en aangemoedigd worden, hebben gezinnen een minimum aan materiële middelen nodig, rekent de budgetstandaard uit. Met deze kennis in het achterhoofd, kunnen we niet langer met een bestraffend vingertje wijzen naar arme mensen. Enkele cijfers ter illustratie :

- Minstens 15.115 Limburgers (2.8 % van alle meerderjarigen Limburgers) hebben een inkomen dat zeer ver onder de Europese armoedegrens ligt, waaronder een groot aandeel personen met een handicap en bejaarden.
- Minstens 104.600 Limburgers (13%) hebben een inkomen dat niet volstaat om een normaal leven te leiden. Hun inkomen ligt onder de Europese armoedegrens.

- Onze provincie telt 4.030 gezinnen, waar meerdere personen van slechts één werkloosheidsuitkering moeten leven; die uitkering is de enige inkomensbron.
- 8.251 dossiers werden geteld bij de erkende diensten schuldbemiddeling in Limburg. Elke dag komen er mensen met schuldproblemen bij.
- 5.917 Limburgse gezinnen krijgen elektriciteit via een budgetmeter (situatie januari 2010): een stijging met 6 % ten aanzien van januari 2009. Zo'n budgetmeter wordt geplaatst in gezinnen waar omwille van sociale redenen betalingsachterstanden werden opgebouwd.

Naast het financiële probleem waarmee mensen in armoede te maken hebben, zijn er uiteraard ook de sociaalpsychologische gevolgen van een leven in armoede.

Armoede kan een ernstige spelbreker in het opvoedingsproces zijn. Stresserende levensomstandigheden zoals armoede of verstoorde gehechtheidservaringen van de ouder kunnen het gehechtheidsproces tussen ouder en kind bemoeilijken. Dit maakt een kind kwetsbaar want een veilige gehechtheid biedt meer kans op een gezonde ontwikkeling.

Let op: we zeggen niet dat arme ouders per definitie slechte ouders zijn! Integendeel, onderzoek bij arme ouders toont aan dat zij in sommige periodes hun opvoedingstaken goed opnemen. Dus de meeste arme ouders kunnen hun kinderen de aandacht, de liefde en de vaardigheden geven die ze nodig hebben. Maar armoede is wel een spelbreker! Armoede brengt gezinnen in sommige periodes uit balans! Wanneer de moeilijkheden zich blijven opstapelen en het gezin niet wordt ondersteund, geraken ouders de controle kwijt. De balans tussen hun draagkracht en draaglast geraakt uit evenwicht met alle nare consequenties van dien. Een overheid kan hier wel degelijk een verschil maken door de nodige ondersteuning te organiseren. Die ondersteuning beschermt arme gezinnen zodat de balans niet omslaat in het negatieve. Het moet dus niet noodzakelijk zo zijn dat kinderen van arme ouders arm blijven!

Op het ogenblik dat contextuele stress als gevolg van een leven in armoede het opvoedingsproces bemoeilijkt, maakt de aanwezigheid van de volgende beschermfactoren een verschil.

- Een solidaire en toegewijde gemeenschap, geconcretiseerd in lokale diensten en gepersonaliseerd in hulpverleners en andere professionals.
- Een eerlijke verdeling van het opvoedingswerk via de beschikbaarheid van toegankelijke diensten en informele steunende relaties (bv. toegankelijke kinderopvang, schoolopbouwwerk, vakantie- en vrijetijdsactiviteiten, ...)

- Ouders moeten kunnen reflecteren over gevoelens, moeten inzien dat opvoeden een complex proces is en moeten in staat zijn zich te verplaatsen in de positie van het kind. Er kunnen allerlei initiatieven genomen worden om ouders ook daarin bij te staan.
- Als ouders af en toe het gevoel hebben dat ze goed met hun kinderen omgaan, versterkt dat hun vaardigheden. Die ervaring van "goede ouder" is absoluut nodig.

Een overheid kan initiatieven nemen om de aanwezigheid van deze beschermfactoren te stimuleren. Daarom zal de provincie een deel van de LSM-middelen investeren om de levenskwaliteit van gezinnen in armoede te verhogen. In 2011 starten we daarvoor een driejarig project waarin we zoeken naar mogelijkheden om gezinnen in armoede met kinderen beter te ondersteunen. We investeren in factoren die gezinnen in armoede beschermen tegen onwelzijn en we hopen daardoor een tegengewicht te vormen voor de risicofactoren die verbonden zijn met het opgroeien in armoede.

Kinderen van Limburg

Dit jaar is het precies 20 jaar geleden dat het "Verdrag van de Rechten van het Kind" werd aangenomen. In de marge hiervan en aansluitend bij het vorige punt in deze Rede wil ik graag een initiatief aankondigen dat rechtstreeks tegemoetkomt aan de behoefte van kinderen, namelijk het recht op spel en ontspanning. Hiertoe wens ik - samen met een keur aan instanties zoals ondermeer "Een Hart voor Limburg" - een structuur op te zetten die jaarlijks minstens één evenement organiseert ten bate van een welomschreven doelgroep. Het initiatief moet kinderen uit (kans)arme gezinnen de mogelijkheid bieden om zorgeloos deel te nemen aan bepaalde spel – sport- of ontspanningsactiviteiten die voor hen niet altijd even gemakkelijk bereikbaar, betaalbaar of toegankelijk zijn. Een dagje plezier in PLOPSA, een fandag op KRC Genk, een kaskraker van een film, een dagje avonturen in Action Parc, ...

Want alle kinderen moeten de kans krijgen om kind te zijn.

Samen met de eerder opgesomde middellangetermijninitiatieven hopen wij met dit project, simpel en heel concreet, de kinderen een leuke dag aan te bieden.

Slot

Elke beleidsvisie die de bakens wil uitzetten voor een kwaliteitsbeleid voor Limburg en de Limburgers, wordt op grotere schaal geconfronteerd met de ingrijpende veranderingen en vragen over de zin of onzin van het vrije-marktdenken, de beperktheden van het globalisme en het zoeken naar nieuwe financiële en economische modellen .

Problemen waar wij hier niet direct vat op hebben, maar die ons zeker niet mogen immobiliseren. Laat ons daarom niet bij de pakken blijven zitten maar zelf onze toekomst in handen nemen. Een vernieuwde economische strategie en een ambitieuze agenda moeten ons sterk maken en ons weer op de internationale kaart zetten.

Wij moeten willen uitgroeien van een "Sterk Merk" naar het "Beste Merk". Ondernemerschap tonen zowel in onze bedrijven, in onze kennisinstellingen als in de overheid. Top willen zijn en geen genoegen nemen met een eerste klein succes.

Ons elke dag weer afvragen: waar ligt het ideale Limburg? Ligt het ideale Limburg ergens in het verleden, ergens vlakbij of net in de toekomst? Wel laat ons gaan voor die toekomst. De moeilijkste maar meest succesvolle weg en alsjeblieft wees niet te bescheiden.

De provincie Limburg heeft alle troeven in handen om uit te groeien tot een duurzame warme en evenwichtig groeiende regio: zowel in Vlaams, Europees als mondiaal verband.

Wij moeten enkel – gezamenlijk – de juiste stappen vooruitzetten.

Dat betekent de juiste keuzes maken, beleidsmatig en financieel. Kiezen voor een groene en propere economie. Durven grenzen verleggen en ruimte en middelen reserveren voor innovatie. Talenkennis als hefboom zien. Sterk investeren in onderwijs – en kennisinstellingen. Mensen en instellingen laten samenwerken. Neuzen in dezelfde richting zetten en middelen gericht inzetten. Uitbouwen van een attractieve regio met een hoge levenskwaliteit. Een overheid willen zijn die stabiel, dienstbaar en competent is. En tot slot trots zijn op onze Limburgse identiteit en tegelijk ons openstellen en ons goed verstaan met de hele wereld.

"Limburger en wereldburger" blokletterde ooit Het Belang van Limburg: laat het geen holle slogan zijn, maar een echte belofte naar de Limburgers. Een keuze voor een slimme en duurzame ontwikkeling als voorbeeld voor de wereld. De toekomst is aangebroken.

Bijlage 1

Limburg en de financieel-economische crisis

De economische crisis, voortvloeiend uit het debacle van de financiële wereld, die de mondiale economie sinds het najaar van 2008 in haar greep houdt, laat zich uiteraard ook voelen in Limburg. Vijf indicatoren die de economische activiteit van een regio vrijwel “op de voet” volgen, zijn o.a. de conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België (NBB), de tijdelijk werklozen, de loontrekkenden, de faillissementen en de werkzoekenden. Aan de hand van deze indicatoren wordt hier een beeld geschetst van de impact van de crisis in Limburg.

1. Conjunctuurbarometer

De conjunctuurindicator van de NBB weerspiegelt, sinds meerdere decennia op een betrouwbare wijze, maandelijks het verloop van de economische activiteit van het land. Het gaat om een maandelijks indicator die het saldo weergeeft van ondernemingen die een conjunctuurverbetering dan wel een conjunctuurverslechtering verwachten. De resultaten worden uitgedrukt in saldi en zijn gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. De algemene samengestelde curve (of conjunctuurbarometer van de NBB) betreft een gewogen gemiddelde van de synthetische curve van de verwerkende nijverheid, de ruwbouw, de handel en de dienstverlening aan bedrijven. Omwille van statistische redenen wordt op provinciaal vlak geen enkele weging toegepast.

De bruto-curve is erg onderhevig aan schommelingen. Door eliminatie van de extreme punten met behulp van gewogen gemiddelden van 3 glijdende medianen bekomt men de afgevlakte curve die het meer fundamentele verloop van de conjunctuur weergeeft. Daar de volatiliteit van de bruto reeks op het provinciale niveau hoger ligt dan op het niveau van de gehele economie van het land, wordt voor de afgevlakte provinciale curven een sterkere afvlakkingsfilter (gewogen gemiddelden van 5 glijdende medianen) gebruikt, waardoor de afgevlakte indicatoren hiervan 2 maanden achter lopen op de globale nationale afge-

vlakte curve. De landelijke formule zou immers het aantal keerpunten en cycli doen toenemen en erratiche bewegingen in hun afgevlakte curven introduceren.

Uit de maandelijkse conjunctuuronderzoeken van de NBB blijkt dat de Limburgse (figuur 1) bruto synthetische conjunctuurindicator, die het algemeen Limburgs conjunctuurklimaat weerspiegelt, voor het eerst sinds medio 2007 in april 2009 verbeterde, t.w. van -30,7 punten tot -27,8 punten. Sindsdien is het ondernemersvertrouwen in Limburg, zij het niet zonder enige aarzelingen, verder gestegen tot het peil van -9,5 in september 2010. De afgevlakte synthetische curve, die door eliminatie van de extreme waarden met een vertraging van enkele maanden de fundamentele tendens van de conjunctuurbeweging weergeeft, is dan ook onder invloed van deze overwegend betere brutoresultaten van de laatste tijd gunstig aan het evolueren. Men kan stellen dat het aanhoudende sombere conjunctuurbeeld door de financiële en economische crisis, doorbroken is, wat de hoop wettigt dat de bodem van de recessie achter ons ligt.

(Figuur 1: Globale conjunctuurcurve Limburg)

De globale bruto synthetische conjunctuurindicator van België (figuur 2) is gestegen tot -3,4 punten in september jongstleden. De afgevlakte synthetische curve, een barometer voor de basistrend van de economie, vertoonde de voorgaande twee maanden (mei en juni) een lichte daling maar herstelde zich enigszins in juli, als gevolg van de conjuncturele opleving in de laatste 3 maanden. Alles blijft er op wijzen dat maart 2009 nationaal als een trendkeerpunt mag beschouwd worden. De recente lichte neergang lijkt dan ook eerder een conjunctuurpauze te zijn geweest.

(Figuur 2: Globale conjunctuurcurve België)

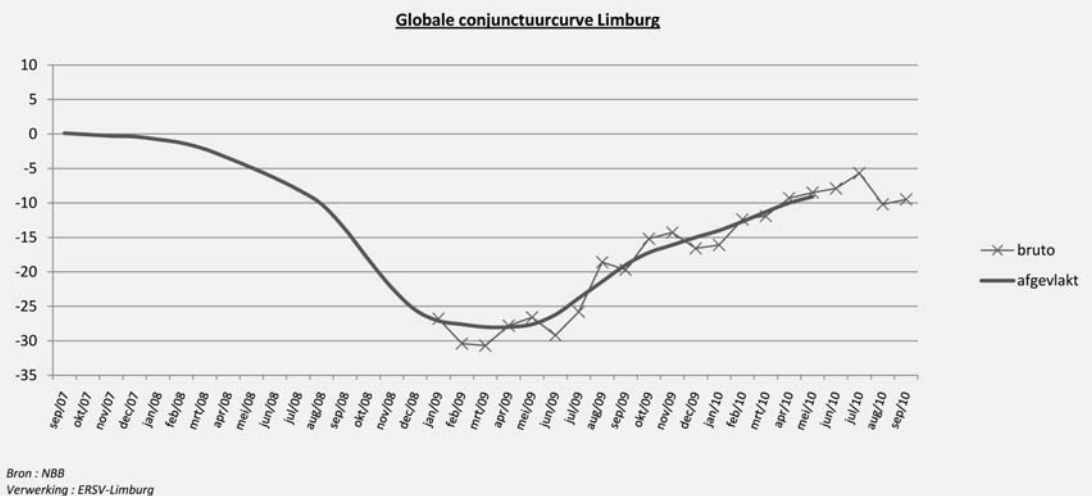
2. Tijdelijke werkloosheid

Het verleden heeft aangetoond dat de tijdelijke werkloosheid een goede voorspeller is wat betreft de toekomstige evolutie van de werkgelegenheid. Er bestaat een negatief verband tussen de twee. Wanneer de tij-

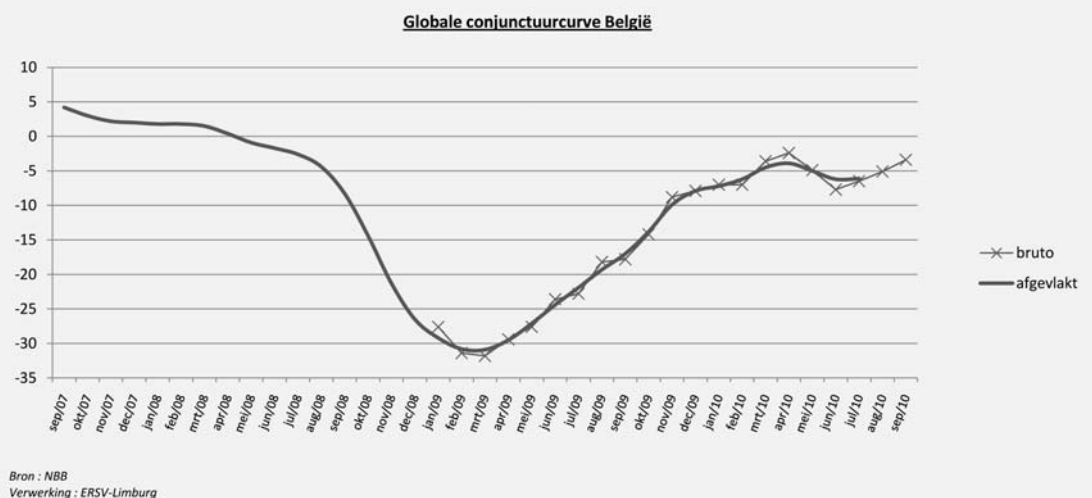
delijke werkloosheid daalt, stijgt de werkgelegenheid, en vice versa. Verder heeft men ook opgemerkt dat de evolutie van de conjunctuur (conjunctuurbarometer NBB) quasi omgekeerd evenredig verloopt met de evolutie van de tijdelijke werkloosheid. Een tijdelijk werkloze is een werkloze die door een arbeidsovereenkomst is verbonden waarvan de uitvoering tijdelijk, geheel of gedeeltelijk, geschorst is. Een werkneer kan tijdelijk werkloos gesteld worden wegens economische oorzaken, technische stoornis, slecht weer, overmacht, collectieve jaarlijkse vakantie, staking of lock-out.

Tabel 1 en figuur 3 laten de evolutie zien tijdens de economische crisis van de tijdelijke werkloosheid in België, Vlaanderen en Limburg in de periode oktober 2008-juli 2010. Ook inzake de tijdelijke werkloosheid lijkt zich een trendkeerpunt gevormd te hebben in maart 2009, zoals eveneens in de conjunctuurbarometer van de NBB hierboven. Om de onderliggende trend zichtbaar te maken wordt in figuur 3 ook de statistische afvlakingsmethode gebruikt met behulp van het gewogen gemiddelde van 3 glijdende medianen, om de uiterste waarden te verwijderen. Eind maart 2009 was het aantal tijdelijk werklozen sinds

Figuur 1: Globale conjunctuurcurve Limburg

Figuur 2: Globale conjunctuurcurve België

oktober 2008 opgelopen in Limburg van 11.111 tot 39.322 of +253,9% (Vlaanderen: van 76.244 tot 210.544 of +176,1% en België: van 118.318 tot 313.200 of +164,7%). Sedertdien vertoont deze indicator een weliswaar niet rimpelloze maar toch een steeds meer zichtbaar wordende dalende trend met als resultaat dat in Limburg eind juli 2010 het aantal tijdelijk werklozen afgenomen was tot 14.715 of -62,6% t.o.v. eind maart 2009 (Vlaanderen: 66.273 of -68,5% en België: 106.341 of -66,0%). Hierdoor zitten Vlaanderen (-13,1%) en België (-10,1%) in juli 2010 zelfs beneden hun peil van oktober 2008, waar Limburg met +32,4% voorlopig nog duidelijk boven blijft.

(Tabel 1: Evolutie tijdelijk werklozen oktober 2008-juli 2010)

Aangezien er veel meer mannen dan vrouwen aan de slag zijn in conjunctuur- en crisisgevoelige sectoren, zoals de industrie en de bouw, reflecteert zich dit niet alleen door een permanent veel groter aandeel van de mannen (ruim 75%) in de tijdelijke werkloosheid maar ook door een forsere stijging bij de mannen in tijden van economische crisis, waardoor hun aandeel dan nog omvangrijker wordt.

(Figuur 3: Evolutie tijdelijk werklozen in Limburg,

Vlaanderen en België oktober 2008-juli 2010 (bruto en afgevlakte indices, oktober 2008 = 100))

3. Loontrekkenden

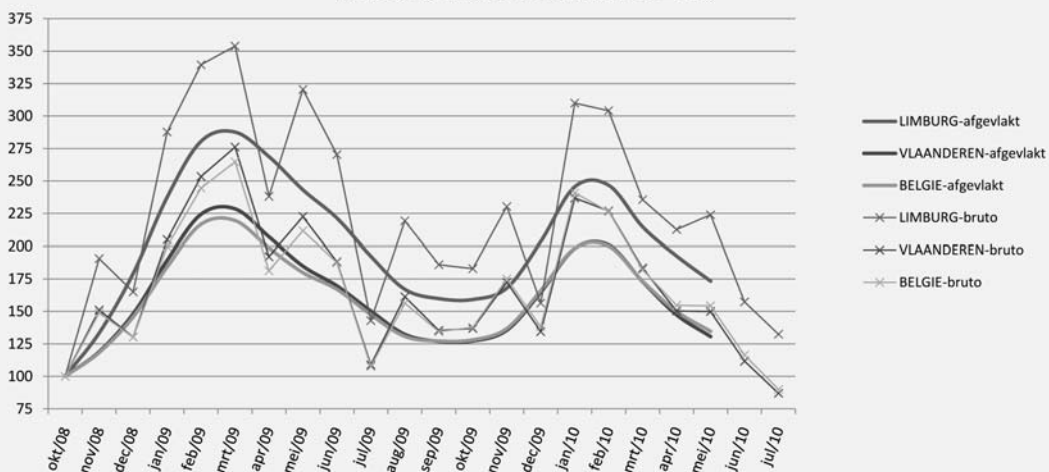
De "Snelle Ramingen van de tewerkgestelde werknemers naar woonplaats" van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) beperken zich tot de werknemers die moeten aangegeven worden aan de RSZ. Dit betekent dat werknemers tewerkgesteld door de lokale overheden (RSZPPO) niet opgenomen zijn in deze indicator. Ondanks deze beperking wordt toch een representatieve indicatie verkregen over de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling naar woonplaats.

De economische crisis laat zich gevoelen bij de werkgelegenheid in dienstverband vanaf het laatste kwartaal van 2008 (figuur 4 en tabel 2). Eind september 2008 was het aantal tewerkgestelde Limburgse werknemers sinds juni 2007 opgelopen van 261.027 tot 270.488 of +3,6%

(Vlaanderen: van 2.045.049 tot 2.101.936 of +2,8% en België: van 3.292.209 tot 3.390.135 of +3,0%). Nadien daalde het aantal loontrekkenden van Limburg tot 265.800 in maart 2010, of met -1,7% t.o.v. september 2008 (Vlaanderen: 2.078.200 of -1,1% en België:

Figuur 3: Evolutie tijdelijk werklozen in Limburg, Vlaanderen en België oktober 2008-juli 2010 (bruto en afgevlakte indices, oktober 2008 = 100)

Evolutie tijdelijk werklozen in Limburg, Vlaanderen en België oktober 2008-juli 2010 (bruto en afgevlakte indices, oktober 2008 = 100)

Bron : RVA
Verwerking : ERSV-Limburg

Tabel 1: Evolutie tijdelijk werklozen oktober 2008-juli 2010

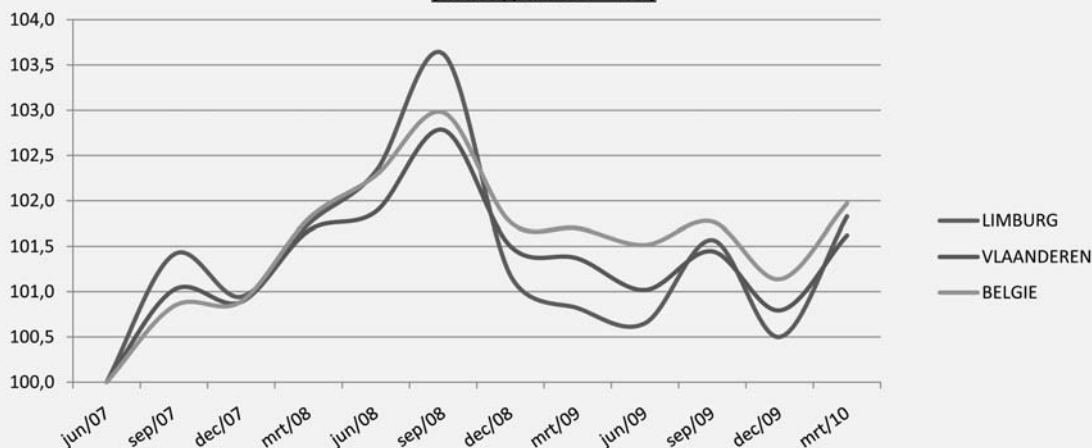
Evolutie tijdelijk werklozen

	LIMBURG			VLAANDEREN			BELGIE		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T
okt/08	8.759	2.352	11.111	57.525	18.719	76.244	94.644	23.674	118.318
nov/08	17.362	3.818	21.180	88.837	26.350	115.187	143.501	32.722	176.223
dec/08	15.554	2.783	18.337	80.432	18.864	99.296	129.905	24.042	153.947
jan/09	26.888	5.077	31.965	125.417	30.858	156.275	196.490	39.857	236.347
feb/09	31.888	5.834	37.722	158.109	35.185	193.294	244.423	44.958	289.381
mrt/09	32.367	6.955	39.322	167.988	42.556	210.544	259.830	53.370	313.200
apr/09	21.701	4.762	26.463	116.667	29.775	146.442	177.177	37.240	214.417
mei/09	29.507	6.099	35.606	132.467	37.260	169.727	204.176	46.316	250.492
jun/09	24.773	5.267	30.040	111.491	31.991	143.482	181.327	40.558	221.885
jul/09	12.655	3.218	15.873	64.195	18.782	82.977	102.954	24.263	127.217
aug/09	19.379	4.989	24.368	92.784	30.205	122.989	146.196	38.812	185.008
sep/09	16.332	4.331	20.663	76.534	26.670	103.204	124.362	34.614	158.976
okt/09	16.159	4.158	20.317	77.875	26.462	104.337	128.544	34.413	162.957
nov/09	20.818	4.765	25.583	101.974	29.502	131.476	168.826	38.214	207.040
dec/09	14.208	3.171	17.379	82.437	20.068	102.505	136.628	26.825	163.453
jan/10	28.967	5.470	34.437	144.664	35.954	180.618	237.082	47.769	284.851
feb/10	28.643	5.154	33.797	141.409	31.583	172.992	226.523	41.497	268.020
mrt/10	21.483	4.695	26.178	110.263	29.468	139.731	176.026	39.441	215.467
apr/10	18.904	4.720	23.624	85.740	28.860	114.600	144.459	38.540	182.999
mei/10	19.569	5.314	24.883	82.699	31.578	114.277	140.484	42.035	182.519
jun/10	13.784	3.700	17.484	62.812	22.345	85.157	107.330	30.398	137.728
jul/10	11.301	3.414	14.715	47.168	19.105	66.273	80.572	25.769	106.341
%-evol. okt/08-jul/10	29,0	45,2	32,4	-18,0	2,1	-13,1	-14,9	8,8	-10,1
%-evol. okt/08-mrt/09	269,5	195,7	253,9	192,0	127,3	176,1	174,5	125,4	164,7
%-evol. mrt/09-jul/10	-65,1	-50,9	-62,6	-71,9	-55,1	-68,5	-69,0	-51,7	-66,0

Bron : RVA
Verwerking : ERSV-Limburg

Figuur 4: Evolutie loontrekkenden naar woonplaats in Limburg, Vlaanderen en België juni 2007-maart 2010 (indices, juni 2007 = 100)

Evolutie loontrekkenden in Limburg, Vlaanderen en België juni 2007-maart 2010 (Indices, juni 2007 = 100)

Bron : RSZ - Snelle Ramingen
Verwerking : ERSV-Limburg

3.357.000 of -1,0%), waardoor voor Limburg het werknemersniveau in het 1ste kwartaal van 2010 toch nog +1,8% boven dat van bijna 3 jaar geleden bleef (Vlaanderen: +1,6% en België: +2,0%).

(Tabel 2: Evolutie loontrekkenden naar woonplaats)

4. Faillissementen

Het aantal falingen is sinds het uitbreken van de economische crisis eind 2008 duidelijk de hoogte in geschoten in 2009 en 2010 (tabel 3 en figuur 5). In 2009 gingen in onze provincie in de eerste 8 maanden 372 ondernemingen failliet (in Vlaanderen: 2.946 en in België: 5.962). Dit is 30,1% meer dan in dezelfde periode van het jaar voordien (Vlaanderen: +23,5% en België: +15,0%). In de eerste 8 maanden van 2010 telde men in Limburg 441 falingen of een verdere maar toch duidelijk afzwakkende toename met 18,5% t.o.v. 2009 (Vlaanderen: 3.164 of +7,4% en België: 6.339 of +6,3%).

(Tabel 3: Evolutie faillissementen januari-augustus)

In 2010 zijn er hierdoor in Limburg al de helft (+51,5%) meer faillissementen opgetekend dan in de vergelijkbare periode van 2007 (Vlaanderen: +34,4% en België: +32,3%). Deze stijging staat ogenschijnlijk in schril contrast met de signalen van een voorzichtig economisch herstel in 2009 en 2010. Inherent aan deze indicator is echter dat de crisis zich hierin met enige vertraging manifesteert.

(Figuur 5: Evolutie faillissementen januari-augustus (Indices, jan/07-aug/07 = 100))

5. Werkzoekenden

Een andere indicator die met ietwat vertraging de crisis opvolgt, is het aantal niet-werkende werkzoekenden (nwwz) en de daarmee gepaard gaande werkloosheidsgraad.

5.1 Niet-werkende werkzoekenden

In de periode 31/12/2008-31/08/2010 (figuur 6 en tabel 4) steeg het aantal niet-werkende werkzoekenden in Limburg van 26.264 tot 34.125 of met 29,9%, dat hiermee iets slechter presteert dan Vlaanderen (van

178.037 tot 229.527 of +28,9%). Het aantal nwwz bleef hiermee nagenoeg op hetzelfde hoge werkloosheidsniveau van een jaar geleden, in augustus 2009.

(Figuur 6: Evolutie nwwz in Limburg en Vlaanderen december 2008-augustus 2010 (indices, december 2008 = 100))

(Tabel 4: Evolutie nwwz december 2008-augustus 2010)

5.2 Werkloosheidsgraad

De werkloosheidsgraad (aantal nwwz t.o.v. de beroepsbevolking) vermeerderde in Limburg met +2,0%, van 6,8% eind december 2008 tot 8,8% eind augustus 2010 (figuur 7), tegenover +1,7% in Vlaanderen (van 6,2% tot 7,9%).

(Figuur 7: Evolutie werkloosheidsgraad)

Tabel 2: Evolutie loontrekkenden naar woonplaats

Evolutie loontrekkenden

	LIMBURG	VLAANDEREN	BELGIE
jun/07	261.027	2.045.049	3.292.209
sep/07	264.713	2.065.919	3.319.872
dec/07	263.493	2.063.206	3.321.583
mrt/08	265.581	2.079.216	3.351.520
jun/08	267.099	2.083.523	3.367.228
sep/08	270.488	2.101.936	3.390.135
dec/08	264.107	2.075.739	3.350.272
mrt/09	263.164	2.072.983	3.348.121
jun/09	262.731	2.065.889	3.342.100
sep/09	265.123	2.074.599	3.350.466
dec/09	262.334	2.061.282	3.329.695
mrt/10	265.800	2.078.200	3.357.000

%-evol. jun/07-mrt/10	1,8	1,6	2,0
%-evol. jun/07-sep/08	3,6	2,8	3,0
%-evol. sep/08-mrt/10	-1,7	-1,1	-1,0

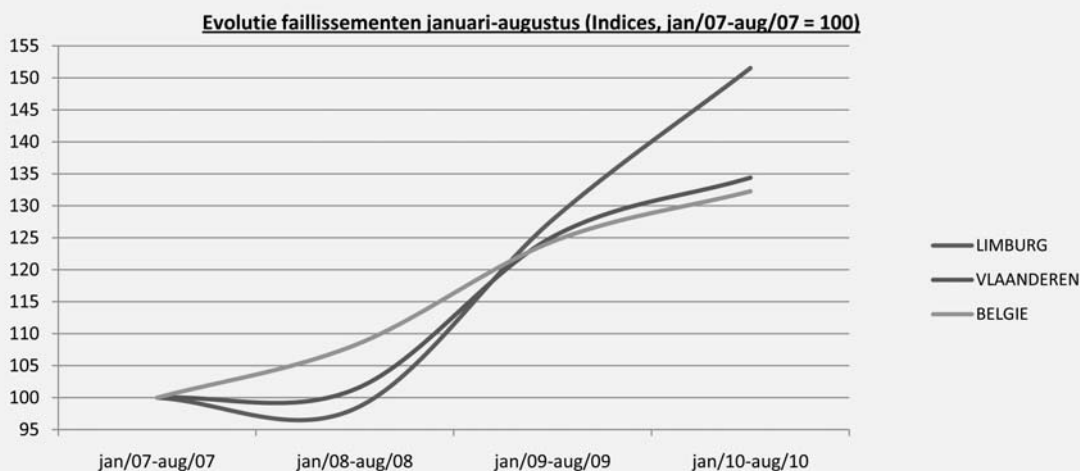
Bron : RSZ - Snelle Ramingen
Verwerking : ERSV-Limburg

Tabel 3: Evolutie faillissementen januari-augustus

	Evolutie faillissementen januari-augustus									
	jan/07-aug/07	jan/08-aug/08	jan/09-aug/09	jan/10-aug/10	2007-2008		Evolutie 2008-2009		2009-2010	
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
LIMBURG	291	286	372	441	-5	-1,7	86	30,1	69	18,5
VLAANDEREN	2.354	2.385	2.946	3.164	31	1,3	561	23,5	218	7,4
BELGIE	4.792	5.186	5.962	6.339	394	8,2	776	15,0	377	6,3

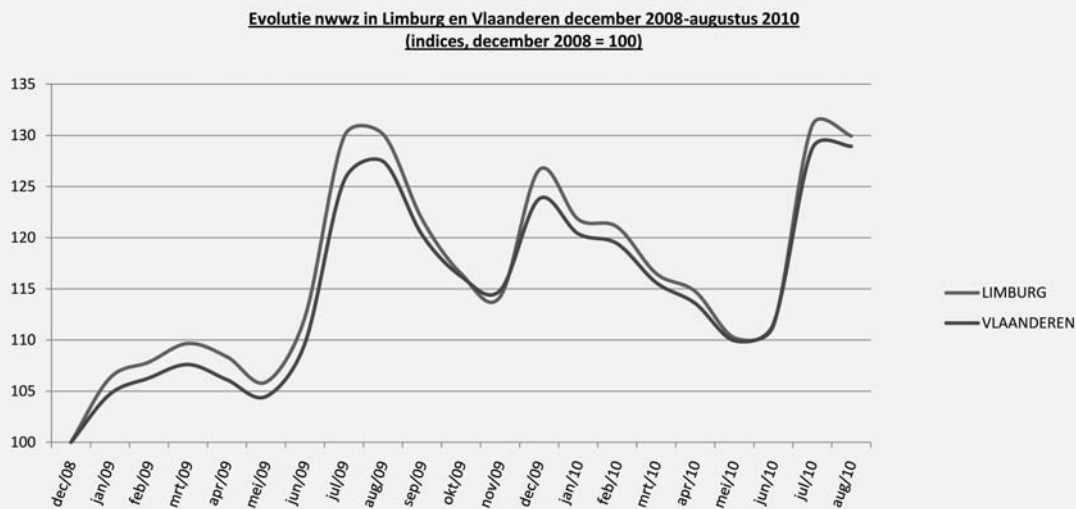
Bron : Graydon
Verwerking: ERSV-Limburg

Figuur 5: Evolutie faillissementen januari-augustus (Indices, jan/07-aug/07 = 100)

Bron : Graydon
Verwerking : ERSV-Limburg

Figuur 6: Evolutie nwwz in Limburg en Vlaanderen december 2008-augustus 2010 (indices, december 2008 = 100)

Bron : VDAB
Verwerking : ERSV-Limburg

Tabel 4: Evolutie nwwz december 2008-augustus

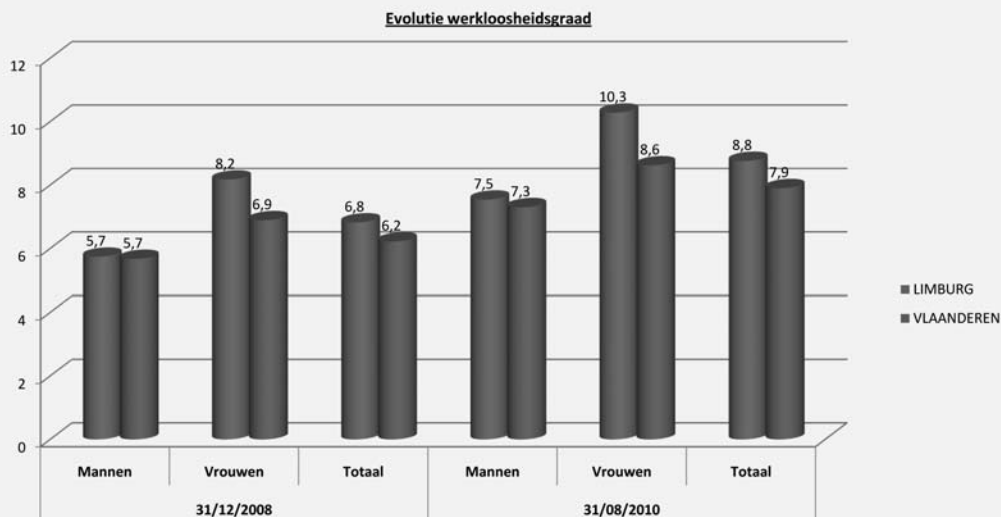
2010

Evolutie nwwz

	LIMBURG			VLAANDEREN		
	M	V	T	M	V	T
dec/08	12.376	13.888	26.264	89.406	88.631	178.037
jan/09	13.725	14.191	27.916	95.378	91.035	186.413
feb/09	14.088	14.235	28.323	97.657	91.569	189.226
mrt/09	14.530	14.271	28.801	100.247	91.316	191.563
apr/09	14.368	14.090	28.458	99.180	89.726	188.906
mei/09	14.015	13.795	27.810	97.493	88.512	186.005
jun/09	14.749	14.735	29.484	101.628	93.681	195.309
jul/09	16.976	17.133	34.109	114.585	108.947	223.532
aug/09	16.865	17.305	34.170	115.669	111.230	226.899
sep/09	15.969	16.020	31.989	111.311	102.815	214.126
okt/09	15.456	15.135	30.591	108.745	98.158	206.903
nov/09	15.080	14.919	29.999	107.597	96.845	204.442
dec/09	16.991	16.262	33.253	117.125	103.250	220.375
jan/10	16.186	15.802	31.988	113.149	101.171	214.320
feb/10	16.291	15.500	31.791	112.534	100.054	212.588
mrt/10	15.609	14.987	30.596	108.783	97.033	205.816
apr/10	15.280	14.856	30.136	106.640	95.556	202.196
mei/10	14.464	14.484	28.948	102.617	93.105	195.722
jun/10	14.229	15.015	29.244	102.191	96.372	198.563
jul/10	16.825	17.571	34.396	117.359	111.780	229.139
aug/10	16.325	17.800	34.125	116.083	113.444	229.527
%-evol. dec/08-aug/09	31,9	28,2	29,9	29,8	28,0	28,9

Bron : VDAB
Verwerking : ERSV-Limburg

Figuur 7: Evolutie werkloosheidsgraad

Bron : VDAB
Verwerking : ERSV-Limburg

Bijlage 2

Hoe is Limburg geëvolueerd?

Overzicht

1. de jonge Limburgse bevolking verouderd
2. Limburgers hebben een lager inkomen dan Vlamingen
3. een cumulatie van risicofactoren zorgt voor uitsluiting op de arbeidsmarkt
4. er zijn te weinig sociale woningen om iedereen een betaalbare woning te garanderen
5. Limburgse jongeren stromen minder door naar het hoger onderwijs
6. één op twaalf Limburgers bestaansonzeker

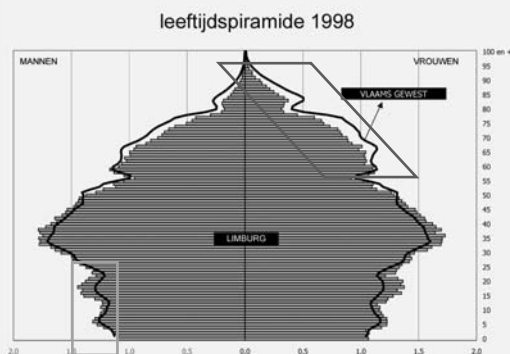
De jonge Limburgse bevolking verouderd

(Figuren 1-3)

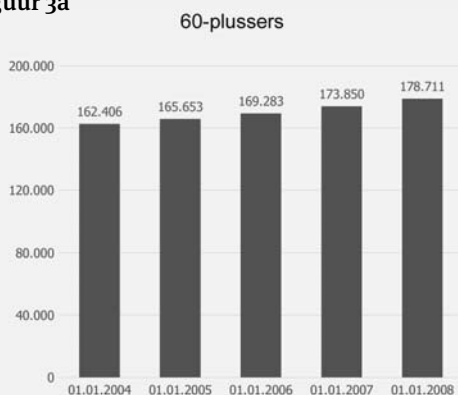
Limburg is niet meer de jongste provincie (vanaf 2006 gemiddeld meer jongeren in Vlaanderen)

- aandeel jongeren neemt sneller af dan in Vlaanderen

Figuur 2a

Figuur 3a

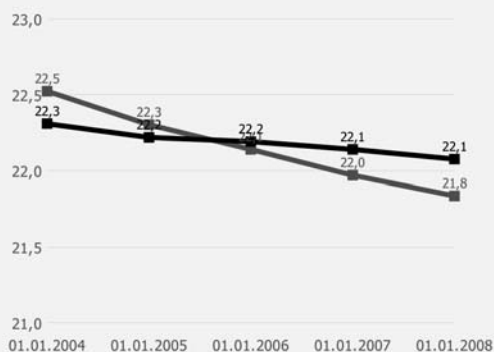

- tot en met 2005 zijn er nog meer jonge Limburgers (0-19 jaar)

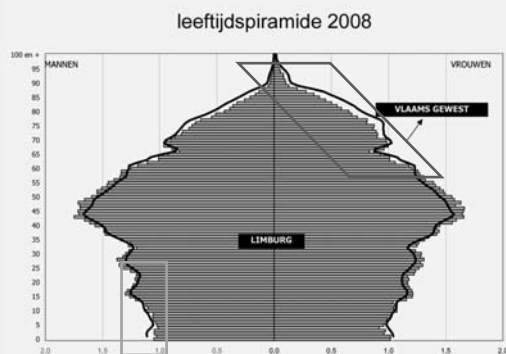
minder jongeren dan in Vlaanderen, percentage ouderen bijna op niveau Vlaanderen

- leeftijds piramide 1998: duidelijk hoger aandeel 14-22-jarigen en vanaf 60 jaar een duidelijk lager aandeel in Limburg

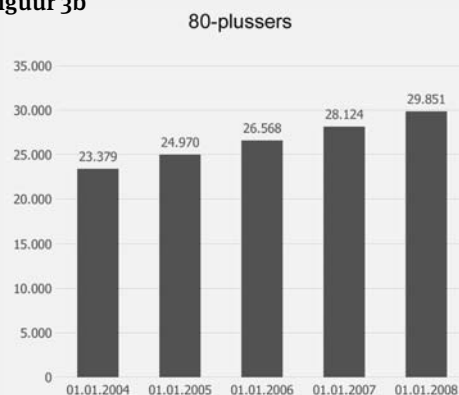
Figuur 1

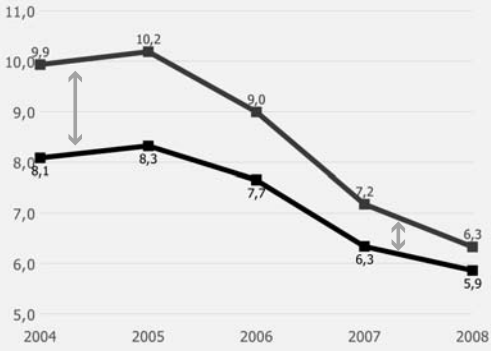
Figuur 2b

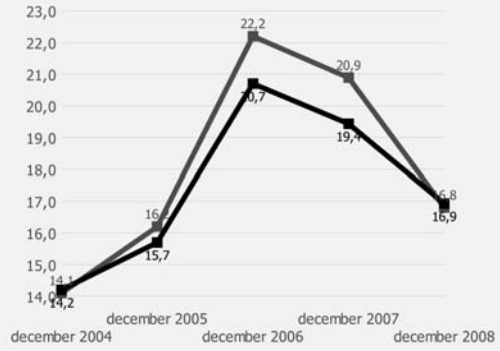
Figuur 3b

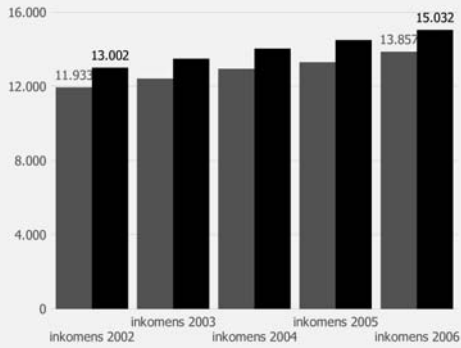
Figuur 4

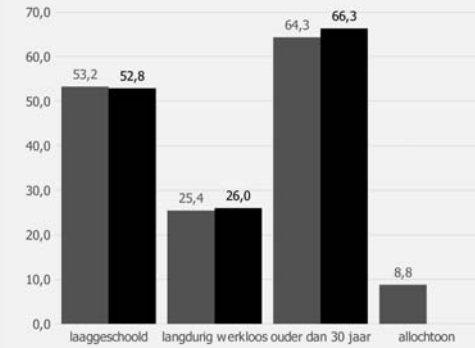
Figuur 8

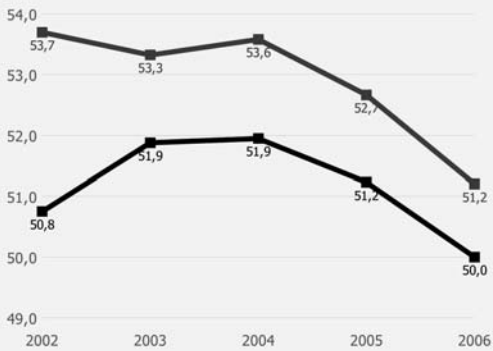
Figuur 5

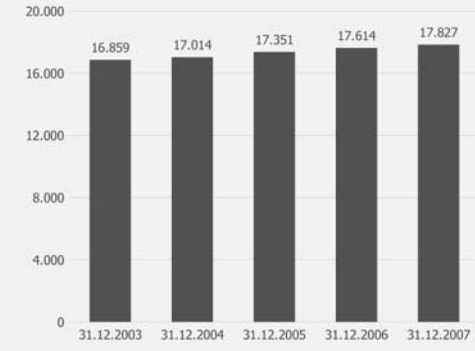
Figuur 9

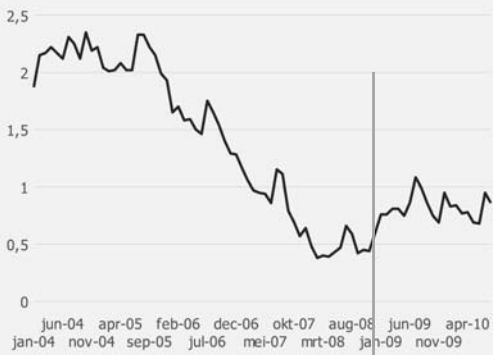
Figuur 6

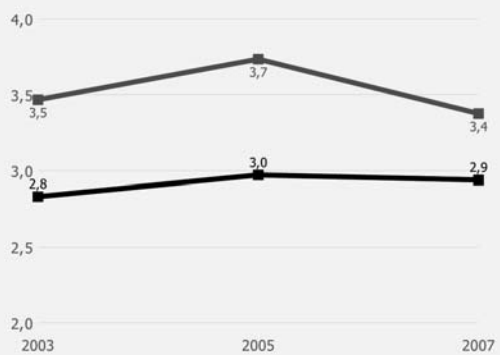
Figuur 10

Figuur 7

Figuur 11

- leeftijdspiramide 2008: Vlaanderen heeft een hoger aandeel 0-13-jarigen en vanaf 60 jaar wordt het verschil met Limburg kleiner

sterke absolute groei van ouderen en hoogbejaarden

- oudere 60-plussers stijgen met 16.000 (+ 10%)
- hoogbejaarde 80-plussers met 6.500 (+ 28%)

de vergrijzing van de Limburgse bevolking vraagt om een beleid dat aandacht heeft voor goed uitgebouwde residentiële ouderenvoorzieningen en voldoende mantel- en thuiszorg

Limburgers hebben een lager inkomen dan Vlamingen

(Figuren 4-7)

werkloosheidsgraad blijft hoger in Limburg, ondanks een snellere daling dan in Vlaanderen

- relatief grote kloof tussen werkloosheidsgraad Limburg en Vlaanderen neemt af
- anno 2008 blijft de werkloosheidsgraad wel hoger in Limburg

let wel: gegevens dateren van voor de financiële crisis het gemiddeld inkomen van de Limburger blijft lager dan het Vlaamse gemiddelde

- het gemiddeld inkomen per inwoner stijgt ongeveer even snel in Limburg (+16,1%) als in het Vlaams Gewest (+15,6%)
- in 2006 blijft de gemiddelde Limburger (13.857 EUR) minder verdienen dan een gemiddelde Vlaming (15.032 EUR)

iets meer inwoners met een beperkt inkomen in onze provincie dan in Vlaanderen

- tussen 2002 en 2006 neemt het aandeel van de laagste inkomens (minder dan 20.000 EUR) in Limburg af van 53,7% tot 51,2%

het verschil tussen de werkloosheidsgraad in Limburg en Vlaanderen zal terug toenemen

- van een verschil van twee procentpunten naar amper 0,5 ppt ... maar ondertussen ligt de werkloosheidsgraad terug bijna één ppt hoger in Limburg
- bron: Arvastat, VDAB voor meer recente gegevens over de werkloosheidsgraad

Een cumulatie van risicofactoren zorgt voor uitsluiting op de arbeidsmarkt

(Figuren 8-9)

de moeilijkst bemiddelbare werklozen combineren een aantal kenmerken

- minstens drie van volgende vier kenmerken: laaggeschoold, langdurig werkloos, ouder dan dertig, allochtoon
 - piekbereik in 2006, daarna daling tot ongeveer 17% van het totaal aantal nwwz
 - even hoog in Limburg als in Vlaanderen
- leeftijd en lage scholingsgraad zijn voornaamste risicofactoren
- 64% is ouder dan 30 jaar
 - 53% laaggeschoold
 - 25% langer dan twee jaar werkloos
 - 9% allochtoon

Er zijn te weinig sociale woningen om iedereen een betaalbare woning te garanderen

(Figuren 10-11)

tussen 2003 en 2007 een aangroei van net geen 1.000 sociale woningen

- er zijn meer eigenaars in Limburg (vergeleken met Vlaanderen) toch kan niet iedereen zich een eigen huis veroorloven
 - zo'n 5% van de Limburgse en Vlaamse huishoudens zijn aangewezen op sociale huisvesting
- meer Limburgers op een wachtlijst voor sociale woningen dan Vlamingen
- meer kandidaat-huurders in Limburg (3,4%) dan in Vlaanderen (2,9%)
 - stijging van het aantal kandidaat-huurders heeft vooral te maken met een stijging bij de 55-plussers

Limburgse jongeren stromen minder door naar het hoger onderwijs

(Figuur 12)

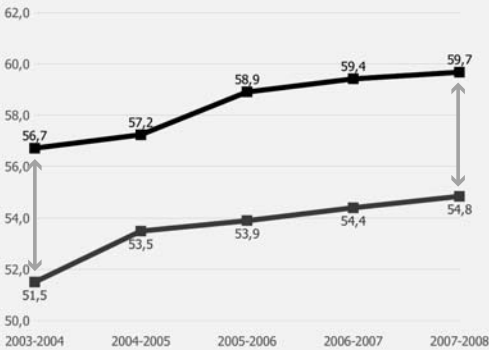
minder doorstroming naar het hoger onderwijs van Limburgse jongeren ondanks stijging

- in 2008 nog steeds minder Limburgse jongeren die doorstromen naar het hoger onderwijs in vergelijking met Vlaams Gewest
- het verschil met Vlaanderen blijft doorheen de jaren even groot

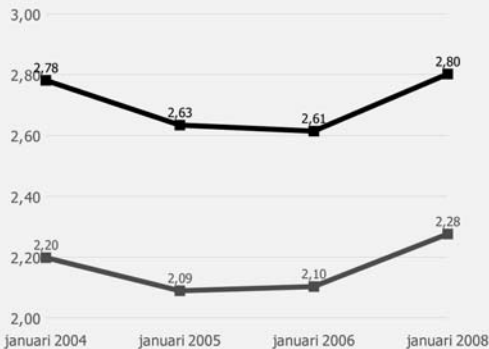
de lagere participatie aan het hoger onderwijs is te reduceren tot een lagere deelname aan masteropleidingen

verklaring: Limburg heeft minder ASO-leerlingen en meer BSO-leerlingen dan Vlaanderen

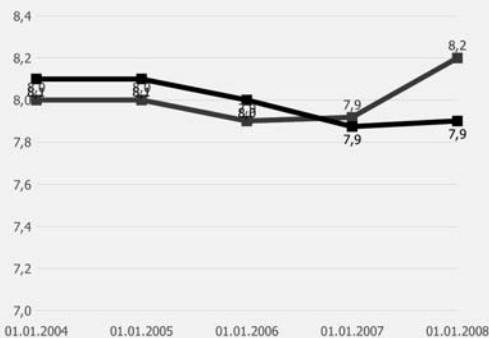
Figuur 12

Figuur 13

Figuur 14

Eén op twaalf Limburgers bestaansonzeker

(Figuren 13-14)

- zicht krijgen op het aantal bestaansonzekerden of armen op basis van cijfers is niet makkelijk
- bestaansonzekerheid is immers een multidimensioneel probleem dat verder reikt dan een gebrek aan inkomen

aandeel mensen dat een sociale bijstandsuitkering krijgen als eerste schatter

- 2,28% van alle meerderjarigen in Limburg krijgt in 2008 een sociale bijstandsuitkering, in Vlaanderen 2,80%

aantal rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering als betere schatter

- in 2008 heeft 8,2% van de Limburgse meerderjarigen recht op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering (7,9% in Vlaanderen)
- min of meer stabiele cijfers

ambtshalve geschrapten, asielzoekers, sociaal tewerkgestelden ... zijn nog andere risicogroepen die op de rand van de bestaansonzekerheid leven

Bijlage 3

Sinds het eind van de jaren '90 heeft het provinciebestuur in punctuele beleidsinitiatieven telkens voorrang gegeven aan de nabuurtalen ten opzichte van het Engels. Op die manier geeft het provinciebestuur een regiospecifieke invulling aan de ambitieuze Europese doelstelling dat iedere Europeaan vanaf jonge leeftijd naast zijn moedertaal, ook twee vreemde talen zou leren. Hoewel het leren van één vreemde taal naast de moedertaal goed is, is het leren van een tweede extra taal beter.

Hoewel steeds meer burgers zich bewust zijn van de voordelen die de kennis van vreemde talen oplevert, en er in het onderwijs diverse inspanningen geleverd worden, is het vlot communiceren in het Frans en het Duits in levensechte situaties geen evidentie. Daarom lanceerde het provinciebestuur Limburg samen met 9 partners uit de Euregio Maas-Rijn het INTERREG-project Linguacenter. Dit is een breed leeroffensief om

de kennis van de nabuurtalen Frans, Nederlands en Duits te verbeteren. Daarbij staat het samenwerkend leren met je euregiobuur centraal. Immers door de expertise van onderzoeks- en kenniscentra én het grote didactisch potentieel (zowel didactische methodes, lesmateriaal en lesgevers) uit de respectievelijke EMR-partnerregio's maximaal te benutten, kunnen we meer kennis ontsluiten en het leren communiceren in onze nabuurtalen bevorderen. Omdat meertaligheid niet alleen belangrijk is voor onze schoolgaande jeugd, maar ook voor spelers in het socio-economische middenveld, werkt Linguacuster op verschillende sporen voor verschillende doelgroepen in het onderwijs, maar ook in het bedrijfsleven.

In eerste instantie willen we zo veel mogelijk jongeren uit het leerplichtonderwijs laten kennismaken met de Euregio Maas-Rijn. Dit doen we door pedagogisch-didactische uitwisselingsprojecten en bedrijfsstages in een andere taalregio mogelijk te maken. Verder proberen we ook onze kleuters van jongs af aan te laten proeven van het Frans en het Duits met speelse taalprikkelende initiatie.

Verder willen we het onderwijzend korps (onderwijzers en leerkrachten) en toekomstige leerkrachten ondersteunen en leren hoe ze de euregionale dimensie concreet in hun lessen kunnen integreren. Er worden lesmaterialen en nascholingen georganiseerd om onze leerkrachten te leren hoe de onderwijsstructuren van de burens precies in elkaar zitten, welke onderwijsvernieuwend ICT-technologieën hun lessen authentieker en meer motiverend maken, welke culturele eigenheden een rol spelen in de communicatie met onze anderstalige burens, en hoe men dit zo helder mogelijk over te brengen bij de leerlingen.

Linguacuster zet ook buitenschoolse activiteiten op die het leren van een euregionale buurtaal in de bredere leer- en leefomgeving van de jongeren plaatsen. Met creatieve meertalige theaterworkshops, een euregio A cappella koor en voetbaltoernooi, zoeken we aansluiting bij de leefwereld van jeugdige leerders en

willen we de afstand tussen traditioneel taalonderwijs en toepassingsgerichte taalverwerving overbruggen. De vreemde talen zijn daarbij geen doel op zich maar een middel om samen leuke dingen te doen.

In tweede instantie ondernemen we acties om de sociale en economische mobiliteit op de euregionale arbeidsmarkt te vergroten, en dat voor alle inwoners van de EMR. Er wordt een slimme leeromgeving gebouwd die via internet gratis toegankelijk zal zijn voor iedereen die zijn talenkennis in het Nederlands, Frans en Duits wil bijschaven. Verder willen we het grote taalopleidingsaanbod in de Euregio Maas-Rijn euregionaal ontsluiten via een virtueel "Huis des talen". Bij onze Luikse projectpartner, kunnen burgers en bedrijven bij een heus fysiek adviesloket "Maison des Langues" terecht voor informatie en hulp bij hun zoektocht naar de meest geschikte taalopleiding. Europees onderzoek (2005) wees uit dat naar schatting 11% van de KMO's in de EU- quasi 1 miljoen bedrijven -contracten misloopt door een gebrek aan taalvaardigheden. De kosten van deze gemiste kansen kunnen miljoenen euro's belopen en banen kunnen erdoor in gevaar komen. Een betere talenkennis van de werknemers biedt ondernemingen ook meer kansen doordat ze een concurrentievoordeel geven en exportmarkten toegankelijk maken. Kennis van vreemde talen is zo uitgegroeid tot een belangrijke factor van de inzetbaarheid en mobiliteit van burgers én een succesfactor voor het bedrijfsleven.

Linguacuster ontwikkelt daarom ook specifieke taalmodules voor vijf beroepsvelden waarvoor de kennis van een vreemde taal belangrijk is, en organiseert arbeidsmarktgerichte taalopleidingen om de communicatievaardigheden van (toekomstige) logistiek bedienden, ICT-medewerkers, technische vertegenwoordigers, onthaalbedienden en secretariaatsmedewerkers te verbeteren. En dat niet alleen voor het Frans, maar ook voor het Duits, want Duitsland blijft de eerste exportmarkt van Vlaanderen.

Vanuit een brede benadering van de diverse facetten van taalleren, tracht het project Linguacuster een

doorlopende leerlijn van de nabuurtalen tot het einde van de schoolloopbaan mogelijk te maken en een leven lang leren van de nabuurtalen te stimuleren. Met duurzame leerinstrumenten waarmee men concreet aan de slag kan en rechtstreekse contacten met native speakers, trachten we de meertaligheid van scholieren, leerlingen, leerkrachten, werknemers en burgers van de EMR te verbeteren. Een betere nabuurtaalkennis schept immers meer ontwikkelingskansen in de Euregio Maas-Rijn.

Bijlage 4

Europees onderzoek (2005) wees uit dat naar schatting 11% van de KMO's in de EU- quasi 1 miljoen bedrijven -contracten misloopt door een gebrek aan taalvaardigheden. De kosten van deze gemiste kansen kunnen miljoenen euro's belopen en banen kunnen erdoor in gevaar komen. Een betere talenkennis van de werknemers biedt ondernemingen ook meer kansen doordat ze een concurrentievoordeel geven en exportmarkten toegankelijk maken. Kennis van vreemde talen is zo uitgegroeid tot een belangrijke factor van de inzetbaarheid en mobiliteit van burgers én een succesfactor voor het bedrijfsleven.

Bijlage 5

Biodiversiteit ligt aan de basis van de voedsel- en brandstofvoorziening, van de zuivering van lucht en water, van de klimaatruishouding, van de bestrijding van ziektes en van de productie van medicijnen. Ecosysteemdiensten lijken gratis, tot op het moment dat ze verdwijnen. Technologische ingrepen om dezelfde resultaten te bereiken, blijken dan ineens peperduur of zelfs gewoon niet te bestaan.

Onze landbouwgebieden worden steeds homogener en eroderen ecologisch. Wetenschappelijk werd aangetoond dat bijen tegenwoordig naar de steden trekken, omdat hier meer nectar te vinden is dan op de boerenbuiten. Door deze verschuiving wordt de honingbij meer en meer met uitsterven bedreigd. Het

verlies van één soort, kan dat een bedreiging vormen voor onze welvaart? De Haspengouwse peren behoren tot de top in de wereld en zijn erg belangrijk voor de werkgelegenheid in deze Limburgse streek. Peren worden bestoven door bijen. Een economische sector van topniveau met een ecologische bottleneck. De economische impact van bestuiving door bijen wordt wereldwijd geschat op 120 miljard €.

Een ander gevolg van de intensivering van het landgebruik in het buitengebied zijn bodemverarming en -erosie. In vroeger tijden hielden graften en houtkanalen onze vruchtbare lössgronden ter plaatse. Door ruilverkavelingen en schaalergroting is er nu vaak niets meer wat modderstromen scheidt met onze dorpskernen. Technologische oplossingen tegen deze overstromingen zoals wachtbekkens en strobuffers kosten handenvol geld. Door verhoogde windwerking gaat de organische fractie van onze beste landbouwgronden verloren. Een illustratie van een verdwenen ecosysteemdienst...

Eén ton koolstof is op de wereldmarkt 25 € waard. De berekende koolstoffixatiewaarde van Bosland bedraagt momenteel 40 miljoen €, een extrapolatie van deze cijfers naar alle Limburgse bossen levert een cijfer van 480 miljoen € op. Het rendement op dit bosareaal is 5% op jaarbasis, door bijkomende koolstofopname. Dit alles gebeurt zonder dat iemand er iets aan hoeft te doen. Sterker nog: door verhoogde houtoogst, wat kan ingezet worden in relevante economische sectoren, wordt deze koolstofopname nog gestimuleerd. In een innovatieve studie wordt in Bosland momenteel de dialoog aangegaan tussen producenten en industriële afnemers zoals Sappi (600 arbeidsplaatsen) en Norbord (200 arbeidsplaatsen). Hoe kunnen de toekomstige behoeftes van onze houtverwerkende sector afgestemd worden op de productie binnen 50 jaar en dit zonder de ecologische doelstellingen te hypothekeren? De houtoogst binnen een halve eeuw wordt immers vandaag geplant. Economie en ecologie hand in hand...

COLOFON

INSPIREERDEN MEE DEZE REDE OF SCHREVEN EEN GASTBIJDRAGE (*)

Astrid Hannes
Bert Vanholen
Bjorn Koopmans
Bruno Krekels
David Michiels
Ignace Schops
Freddy Kyndt
Grutman Johan
Jean Paul Coenen
Koen Snyers
Mieja Engelen
Patrick Boucneau
Regine Van Ackere
Yves Houben

(*) *de uitgebrachte opinies in de aangeleverde teksten zijn ten persoonlijke titel*

EEN UITGAVE VAN

Herman Reynders, gouverneur

TEKST- EN EINDREDACTIE

Ronald Hoebers
Michel Carlier

GRAFISCH ONTWERP & TYPOGRAFIE

Dion Boodts – Grafische producties,
Informatie & Communicatie, provincie Limburg

FOTOGRAFIE

Philippe van Gelooven

DRUK

Drukkerij Paesen – Opglabbeek

PAPIER

Arctic Volume White 100 gr/m² (binnenwerk), 250 gr/m² (kaft)

LETTERTYPES

Meta, Meta Serif (*Erik Spiekermann*), **Belizio** (*David Berlow*)

OPLAGE

500 ex.

D/2010/5857/86

U kan een pdf van deze publicatie downloaden via
www.limburg.be/ambitie

LIMBURG